

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Úcta mariánská a moderní ženská otázka.*)

Římané chtějíce naznačiti největší nebezpečnost říkali: Res ad triarios rediit — došlo na triaře. Docela po římsku převzali toto přísloví z válečnictví. Bylo-li třeba, aby staří, osvědčení triariové, asi naše domobrana, z třetího a posledního šiku přišli na pomoc šikům předním, bylo nebezpečí zajisté největší. Než nebezpečí může překročiti i meze nejkrajnější. Nepořídí-li v boji muži, co počneme? Pak je potřebí, aby šly jim na pomoc ženy. Pak třeba říci: Res ad mulieres rediit — došlo na ženy. A tam jsme nyní na mnohých stranách duševního boje. Což jiného je moderní ženská otázka? Vidíme, jak ženy měrou nevidanou se účastní nynějšího boje. O záležitosti života veřejného, průmyslu i obchodu, o záležitosti státní zajímají se ženy nyní jinak, než se o ně zajímaly dříve; pracují a bojují jako muži, jedny nerady, jsouce k tomu přinuceny potřebami časovými, jiné pak — a těch není málo — s jakousi rozkoší. Cílem jejich je emancipace, chtějí být ve všem všudy rovny mužům. Věc zajisté je nesmírně vážnou. Nerozřešíme jí žertem ani vtipkováním; panstvu, jež je takového mínění, právem se ženy vysmívají.

Běží o věc vážnou. Jaké stanovisko zaujíáme k ní my, katolíci? My patříme na Pannu Marii, požehnanou mezi ženami. Je zajisté ideálem ženy a ukazuje ženám i mužům cestu do boje i ku pokoji. Umínil jsem si ukázati stručně, jak úcta Matky Boží přispívá ku rozřešení ženské otázky. Dovoluji si však především připomenouti slova památná velkého hrdinského biskupa mohučského, nesmrtelného Viléma Emanuela Kettlera, jež promluvil na 21. sjezdě katolických spolků německých na povzbuzení a výstrahu katolíků:

„Především potřebí, abychom bojovali d o b ř e. K tomu však je potřeba znáti dobu a její potřeby. Každá doba má jisté zvláštnosti, velké však principy zůstávají nezměněny. Kdo nezná zvláštnosti své doby a ohání se jen velkými oněmi principy, ten bije většinou do větru a mine se s účinkem. A to je přecasto naší chybou a naším bojováním. Poněvadž jsme dítkami své církve, jejímž podstatným úkolem je zavrhovávati a ku prospěchu všeho lidstva hlásati veliké ony základní pravdy, na nichž spočívá všecka spása světa, stává se snadno, že u nich staneme a nesnažíme se vniknouti všude v neurované poměry. Tim se stáváme nepraktickými a mluvíme všeobec-

*) Ve švýcarském Frýburku konal se o letoších prázdninách mezinárodní sjezd mariánský. Na něm přednesl slovatný redemptorista dr. Augustin Rösler řeč o horejším thematu, jež vzbudila v posluchačích veliký zájem a již pro její důkladnost i zajímavost tuto v překladu podáváme.

nými větami, které samy o sobě jsou výtečné, ale nebíjí tam, kam právě za naší doby bítí mají.“

Tato slova jsou i dnes příliš pravdiva a týkají se i řešení ženské otázky. Zásady, principy katolické o postavení ženy není nesnadno dovodit a stalo se to již neschůdněkrát. Za to však příliš málo se dbalo, aby tyto zásady byly obráceny na nynější poměry.

Upozorniv na tuto důležitou věc míním úlohu svou rozřešiti tím, že ukáži ctěnému posluchačstvu pět náčrtků, obrazů Matky Boží, prose, aby na ně patřilo. Těmito náčrtky je vystižen význam úcty mariánské pro moderní ženskou otázku.

Vizme především Marii, jak odpovídá zvěstování andělovu. S ženskou cudností stojí velebně před poslem nebeským vzpamatovavši se z úžasu a pronáší vznešené slovo: „Virum non cognosco, muže nepoznávám.“ Nikdy nevyšlo z úst ženy slovo vznešenější nad slovo toto; neboť byť od té doby tisíce žen slovo to opakovaly, přece se mu naučily od Matky Boží. V tomto pak slově je první důležitý příspěvek na rozřešení ženské otázky. Maria jeví se nám tu vyznačena onou osobní samostatností, od níž namnoze závisí štěstí ženy v manželství. Toť zajisté první nesnadná část ženské otázky: Jak lze založiti šťastné manželství? Není bohužel pochybnosti, že je mnoho manželství, jež nepřátelům křesťanství podávají material ku tvrzení: Křesťanské manželství se dopracovalo úplného nezdaru. Ve Vídni ustavil se spolek rozvedených žen: a byť se spolek ten zase byl rozešel, nezmírnila se přece bída jeho členů. Odkud ta bída? V případech nejčastějších nedostává se dívce, když v manželství vstupuje, onoho uvědomělého přesvědčení, že žena není pouze pro muže a že sňatek nesmí uzavíratí pouze tělo a krev. Ovšem třeba, aby přesvědčení to měl i muž. Muž ať ví, že sňatkem nezjednal si otrokyni rozkoše. Žena však jsouc si vědoma osobní odpovědnosti a samostatnosti dovede, bude-li toho třeba, říci: Boha více třeba poslouchati než lidí. Bída manželská zmizí jen tehdy, budou-li při sňatku rozhodovati ty důvody, jež Tvůrce ustanovil a Kristus posvětil. Úctyplný pohled na Matku Boží vzbudí takové smýšlení v muži i v ženě před manželstvím i v něm.

Ze slov Matky Boží: „Muže nepoznávám“, vyznívá však především láska k panenství. Se svatou hrdostí vyznává Maria, že je panenskou manželkou. S úctou mariánskou souvisí proto co nejužší zachovávání a pěstování nebeské ctnosti čistoty. Toť další vznešený význam pohledu na Marii. Ženská otázka z převázné čisti by byla rozřešena, kdyby nevdané ženy našly spokojenost se svým stavem a kdyby docházely té vážnosti, jež jim chce zabezpečiti víra katolická, jež tak si váží panenství a čistoty. Bohužel, mnohého se v té příčině dnes nedostává. Za nedlouho, od 7. do 10. října, má se konati ve Frankfurtě na Mohaně mezinárodní sjezd na potírání obchodu s děvčaty. Již pouhé jméno naplňuje člověka hrůzou a přece dosud běží o skutečné zlo. My katolíci nejednáme správně, pomíjíme-li z přílišné citlivosti věci takové mlčením a nevšímáme-li si jich. Nemíním se pouštěti do podrobností, ale zmiňuji se jen o jedné věci. Dle profesora Hilty („Traite des Blauches“) má Švýcarsko velké účastenství v obchodu s děvčaty. Ze Ženevy výváží se ročně na 300 děvčat; nešťastnice takové prodávají se poprvé po 1000 franků. Na cestě do Frýburku navštívil jsem velkolepý klášter Einsiedeln. Tam jsem slyšel o skvělém rozvoji hospodářském kláštera. Za příklad uváděli, že jediný kus dobytka hovězího byl prodán za 3000 franků. K čemu jsme to dospěli, prodávají-li se lidé za třetinu ceny, jež se platí za hovado a to na účel, jehož pouhá zmínka nám stud žene do tváře. Nebylo by však obchodu s děvčaty, kdyby nebylo mužů, kteří

se o takové zboží zajímají, kdyby nejen ženy nýbrž i muži dbali prostředku, jenž by srdce jejich naplňoval láskou k čistotě. A tím prostředkem je úcta ku královně panen. To řekl po způsobu svém apoštolským slavný biskup Rudigier v hornorakouské sněmovně dne 13. dubna 1863. Na zbudování velkolepého dómu na počest Neposkvrněného Početí Panny Marie v Linci, jenž za 30 let snad bude dostaven, povolily Horní Rakousy 2000 zl. ročního příspěvku. Liberalní strana však toho docílila, že tato položka byla škrtnuta. I povstal statečný biskup a pravil: Pánové, rok co rok musíme povolovati 130.000 zl. na vydržování nalezince pro osoby, jež by pannami býti měly, ale jimi nejsou. A tu bychom měli skrbliti s 2000 zl. pro Pannu panen? Oněch 130.000 zl. bychom mohli ušetřit, kdyby všechny ony osoby měly pravou a vroucí úctu k Marii Panně.

Tato apoštolská a katolická slova všude jsou pravdiva. Nebylo by třeba sjezdů na hájení mravnosti, ani vyjednávání o potírání obchodu s děvčaty, kdyby všude kvetla úcta marianská a s ní ctnostné pěstování počestnosti. Byla úchvatná podívaná na veliký zástup jinochů z marianských družin se 14 vlajicemi prapory, jak v první den našeho sjezdu v chrámě kollégia vzdávali hold Bohu svátostnému, Synu Marie Panny. Úcta k Matce Boží uchrání zajisté nadějně ty mladé muže zvelebování hrůzného obchodu s bílými otrokyněmi.

Přistupme k obrazu druhému. Popatřte, velectění posluchači, na Matku Boží, když ji byl anděl poučil o zázraku vtělení Syna Božího. S pokornou skromností kloní hlavu a pronáší slova: „Ecce ancilla Domini, ajhle dívka Páně!“ Vznesená důstojnost ženy, již vyjadřuje předešlé slovo, má základ v tomto pokorném vyznání poddanosti Bohu. V tom záleží nejhlubší zbožnost a to je veliký význam úcty marianské, že se učíme říkati: „Aj dívka Páně.“ To se týká zrovna tak muže jako ženy. V době pak, kdy se otrásají základy zbožnosti, kdy zvláště naříkáme na muže, že se odcizují křesťanství, je věc ta zvláště důležitá. S pochvalou se vypravuje o blah. Petru Kanisiovi, že při svém působení ve Frýburku se obracel bezprostředně na muže. Tak mohl a musel si počínati v době, kdy přese všechnu zkaženost lidé přece víry si vážili, kdy právě proto, že se neprávem kladl důraz na pouhou víru, lidé snadno mohli býti uvedeni v blud. Za nynější doby věc se valně změnila. Dnes zvláště zase osvědčují se slova knížete apoštolů, jehož blah. Kanisius ctil jakožto svého patrona: „Ženy buďte poddány mužům svým, aby i, jestliže kteří nevěří slovu (evangelium), skrze obcování žen beze slova získání byli.“ (I. list sv. Petra 3, 1.)

Vzhledem k moderní ženské otázce mají však slova Mariina, jimiž vyznává svou pokornou poddanost, ještě zvláštní vzácný význam. Sociální postavení, pokud běží o poměry přirozené, vyžaduje na ženě více poddanosti než na muži. V zárodku společnosti, v rodině, je žena muži podřízena. Proto při sňatku slibuje muži poslušnost. Neděje se to proto, jakoby žena, hledíme-li na její osobu, měla podřízenou, t. j. menší mravní hodnotu, nýbrž proto, že ve společnosti pořádek beze správy jest nemožným a protože tato správa od přirozenosti je uložena muži. To v širším smyslu týká se i postavení ženy v přirozených sociálních sdruženích, jež plynou z rodiny. Moderní ženská emancipace však hledí toto postavení ženy odstraniti. Vůdkyně severoamerických žen Alžběta Stantonova odepřela proto při sňatku slib poslušnosti. Mnozí pak pastoři anglikánští odstranili tento slib z oddací formule. Ženě katolické však nelze na takovou výpověď poddanosti ani pomysli, chce-li zůstati katoličkou. Také na ni ani nepomyslí, má-li na zřeteli příklad Mariin. Ačkoli tak byla důstojností svou povýšena nad panického svého manžela, byla přece a zůstala mu poddána. —

To se týká, jak jsem již naznačil, i politického postavení ženy. V panské sněmovně jednalo se 5. května 1902 o spisu žen podaném ministerstvu, v němž žádaly neobmezené účastenství v politických schůzích. Bylo to však velice nešťastným nápadem, že na uchválení těchto žen svobodný pán v. Heereman pravil: „Nemíním zajisté přisuzovati ženám místo podřízené; myslím však, má-li žena obor své působnosti v rodině a v domácnosti, že se tím muži nepodřizuje, nýbrž že podle přirozeného řádu zaujímá místo vedle muže.“ Ani slova „velmi správně“, jimiž se řečníku dostalo pochvalného souhlasu, neospravedlnila toho nesprávného tvrzení. Čím pak se liší místo podřízené od místa vedlejšího? Ničím. Pravím-li, žena zaujímá místo vedle muže, přisuzuji zajisté muži místo první a ženě vedle něho druhé a proto je marné podobnými frásemi chtít odstranit podřízenost, jež s místem druhým, vedlejším, souvisí. — Muži náleží od přirozenosti jak v rodině tak ve státě místo první, vůdčí. Proto však není mravně postaven výše než žena. To třeba s důrazem připomenouti; nesluší však také zapomínati na druhou pravdu, že žena podrobujíc se správě muže, tvoří s ním bytost jednotnou. Mluví-li o místě „vedle muže“, ubírá se na nejvyšší oné pravdě jasnosti, věc však se nemění. Kdo se domnívá, že se ženy, jež baží po emancipaci takovým pletením slov dají uchválit, ten je považuje za příliš obmezené. Novou touto frásí neodstraní se ani zneužívání slova „podřízenost“. Ženy chtějí emancipace budou si frási tu vykládat tak, jakoby se jí ženě připisoval význam skutečně jen vedlejší. Držme se tedy přirozeného a katolického pojmu o věci a žena patříc na požehnanou mezi ženami budiž si vědoma pravdy: Podle vůle Boží nejsem jako žena povolána, abych rodinu, společnost a stát tak řídila a spravovala, jako muž. *Ecce ancilla Domini, aj dívka Páně.*

Třetí pohled na Matku Boží ukazuje nám nový obraz. Maria, praví evangelium, zachovávala všecka slova v srdci svém. Chtěl-li by malíř slova ta zobraziti štětcem, namaloval by Matku Boží pohříženou v rozjímání. Opět a opět připomíná si ve zbožné úvaze veliké události svého života. Tím pak stává se zase vzorem všem; ženskému pokolení však zvláště poukazuje na věc, jež v moderní ženské otázce je zvláště důležitá. Za dnešní doby čítáme o ženě prahnoucí po vzdělání. Professoru Harnackovi bylo nedávno slyšeti od žen, jež takovou žizní se trápí, výčitku, že ji chce uhasiti frásemi. Tak nazvaly jeho slovo, že chce „rovnocennost mužů a ženy, nikoli však rovnost ve vzdělání“. Křesťanství a církve katolická nezbraňuje ženě důkladného vzdělání. Hloupé a v myšlení nevzdělané ženy nejsou k ničemu. Přejeme si, aby všechny ženy, jako Matka Boží, mnoho přemýšlely a uvažovaly a nashromáždily ve svém duchu zásobu velikou hlubokých myšlenek. Od počátku křesťanství církve také takových vzdělaných žen nikdy neměla nedostatek. Církve podporovala vždy všeliké vzdělání, jež se snášelo se ženským povoláním. Dávno již, než ještě dnešní moderní ženské hnutí domáhalo se akademického vzdělání žen, dal papež blahopřáti slavné Lukrecii Kornerové, když v Padově skvěle vydobyla zkoušku doktorskou. Není také nikterak článkem víry v katolické theologii, že by žena schopnostmi duševními byla za mužem. Mají-li muži mnohdy na posouzenou myšlenku žen hned na jazyku slovo: „dlouhé vlasy, krátký rozum“, může právem mnohá žena mnohému muži dáti odvetu: „krátké vlasy, žádný rozum.“ Zvláště dnešní doby, kdy se tak málo myslí a fráse převládají i v řečech mužů, je tato odpověď často oprávněna. Kéž by jen všechny dívky a ženy ducha svého vzdělávaly!

Přejeme si však, aby to bylo vzdělání důkladné, prohloubené, ne však plytké, povrchní, pestré poloviční vzdělání. Učme se od Marie; učme se

od ní vážným přemýšlením uvažovati hluboká tajemství víry a vážné otázky životní a nositi je v srdci, a vzdělání žen brzo bude všude uvedeno na pravou cestu.

Na obrazu čtvrtém vidíme Marii Pannu, jakožto pečlivou hospodyni, mající smysl pro domácnost. Na svatbě v Káně dává na jevo svou pečlivou lásku i svou moc. Sv. Jan, Marii za syna doporučený, z bohatého pokladu, jehož následuje Krista nabyt, vypravuje právě také tuto událost. Bohužel nevidí mnozí i katoličtí vykladatelé Písma hlubokého významu, jež má tato zpráva evangelická. Máf nám tu býti na oči postavena také Maria, matka v duchovní domácnosti — v církvi. Jako pravá matka raduje se z radosti hostí a postřejuje okem starostlivým nedostatek vína, ač nebyl vlastně ještě velký. Vidíme opět ženský ideál a příspěvek na řešení ženské otázky.

Přes to, že se slov: „žena patří do domácnosti“ zneužívá, zůstávají přece pravdivými. Jest třeba aby ženu zdobil smysl pro rodinu a domácnost. Všelike vzdělání, jež tomuto smyslu je na újmu, není než poblouzením. Znenáhla dospívají všude ku poznání, že již po více desetiletí jdeme po této bloudné cestě. Moderní škola nedbala u dívek dosti smyslu pro domácnost.

Všude hledí se chyba napravit. Dovolávají se škol hospodyňských. Lidé prozíraví, rozvážní však jako v Anglii tak ve Francii i v Německu uznávají, že tyto hospodyňské školy jsou přece jen nuznou náhradou za vzdělání dívky pod pečlivým dozorem matčiným. Zajímavou je v této příčině studie, již napsal rytíř František Haymele, jež nikterak nehledí na věc se stanoviska náboženského: „Der weibliche Fachunterricht und dessen Organisirung mit Rücksicht auf das praktische Leben“ (Wien, Hölder 1900). Spisovatel měl jakožto rada ministerstva vyučování příležitost přesvědčit se o nedostacích v této příčině. A nedostatky ty jeví se jak ve třídách vyšších tak nižších. Jaká tu pomoc? Treba se řídit podle Marie, Matky Páně, jež na svatbě v Káně je příkladem smyslu pro domácnost, jehož není potřebí méně všeobecnému blahu než blahu jednotlivých rodin.

Zbývá ještě pátá úvaha. Maria jeví se nám v podobě nové. Stojí pod křížem plačíc. Jest Matkou Bolestnou, Královnou mučedníků. Ze srdce Marie probodeného mečem bolesti vytryskl léčivý balsám na nejhorší rány nynější doby. Době naší nedostává se síly a statečnosti v utrpení. Slova: zapíratí se a snášeti, trpěti a obětovati — počínají být slovy zastaralými. A přece nepřestane země být slzavým údolím, v němž přebývá bolest a utrpení. Ženě však při tom připadá zvláštní úkol. Tvůrce nedal ženě celkem mohutné iniciativy jako muži, tento však nedostatek hojně nahradil silnou statečností v utrpení a trpělivou vytrvalostí, již vyniká nad muže. Nedovedou-li již ženy trpěti a snášeti, pak se společnost řítí v mravní zkázu zrovna tak jako nemají-li muži mužné srdnatosti, aby se zastávali pravdy a bojovali za spravedlnost. A tam spěje dnešní doba. Výtečná a zkušená učitelka vídeňská vypravovala mi nedávno, co se jí ve škole přihodilo. Tázala se ve čtvrté třídě asi desetiletého děvčete: „Co bys počala, kdyby tě bolely zuby?“ „Dala bych si na ně kapky“, odpověděla rychle. „Kdyby však nepomohly?“ „Šla bych k lékaři.“ „Kdyby však nebyl doma?“ „Šla bych k jinému.“ „Kdyby však lékař ti nemohl pomoci?“ „Pak bych se zabila.“ — Místo, aby řekla: Pak nezbyvá než bolest trpělivě snášeti, odpovídá desetileté děvče odhodlaně: Pak nezbyvá, než se zabiti. To není hlas přirozenosti lidské, nýbrž ohlas rozmazleného, požívavého ducha času. Muži i ženy, a to především tak zvaní vzdělanci, provádějí to, co ono děcko vyslovilo jakožto poslední pomoc. A lidé zkušení praví, že taková odpověď není věcí vzácnou. Jsou to hrozné vyhlídky.

Než nejsme bez pomoci. Úcta k Matce Bolestné, chvála Bohu, ještě je milou věřícímu katolickému lidu. Pohled na Matku se srdcem probodnutým vzbuzuje sílu v utrpení. Dokud svět bude, bude ženskému pokolení více trpěti než mužům, ač ani ti nezůstanou bolesti ušetřeni. Proto se bez žen statečných v utrpení jakými byly sv. Alžběta, sv. Františka chantalská společnost lidská nemine. Jak veliký význam mají takové ženy, dokazují jak obětavé zástupy milosrdných sester v nemocnicích, tak trpělivá matka doma u lůžka nemocného muže nebo dítěte. Kdo však nám vychová ty i ony? Zbožný pohled na kříž a na statečnou Matku Bolestnou pod křížem.

Ukázal jsem zkrátka sice ale dle pravdy na význam úcty mariánské pro řešení otázky ženské. Až dosud osočovaly neprávem církve katolickou pro úctu mariánskou, již se osvědčuje věrnou a jediné pravou nevěstou svého ženicha Ježíše Krista. Než přes to uznávali až dosud blahodárný účinek úcty mariánské na postavení ženy i ti, kdož jsou mimo církve. Nyní však počíná se i tato čest církve upírati. Nedávno učinil smutný ten pokus člověk (abych užil slov sv. Jana), jenž z nás vyšel, ač nikdy mezi nás nepatřil. Člověk, jenž byl přísahal na týž prapor, pod nímž tak slavně bojoval bl. Petr Kanisius, stal se jedním z nejzuřivějších nepřátel církve a dospěl již po cestě všech odpadlíků k drzému pomlouvání úcty mariánské. Sedmáctému článku knihy o „ultramontání morálce“ dal Pavel v. Hoensbroech nápis: „Jak katolická theologie pohrdá ženou.“ Když se pak byl snažil tuto lež zdánlivými důvody dokázat, činí na konec tuoto opatrnou a rouhavou poznámku: „Snad se někdo pokusí proti celému tomuto článku o ultramontáním katolickém pohrdání ženou uvést za důkaz úctu mariánskou. Než marně; úcta mariánská není úctou ženy, nýbrž úctou mythické a mystické bytosti, jež není Marii biblickou. Úctou vyšší uctivaná „Matka Boží“, „nevěsta Ducha sv.“ atd. již dávno a navždy jest mimo obor skutečné ženy.“

Naše pojednání zajisté jasně ukazuje plytkost a nesprávnost této lehkomyšlné fráze. „Biblická Maria“ a ne jiná byla předmětem našeho pozorování. Tato biblická Marie povznáší ovšem ženské pokolení nad obě pouhé ženy, poněvadž jí se týkají slova pozdravení andělského: „Milosti plná, Pán s Tebou“. Všichni padlí andělé se všemi odpadlíky nebudou s to, vzítí Matce Boží nadpřirozenou důstojnost, jež nám je zaručena v Písmě sv. i v úctě věřících, jež počíná prvními letnicemi křesťanskými. Nikoli pohrdání ženou shledáváme v dějinách církve katolické, nýbrž úctu ženy, jež má počátek u Marie, požehnané mezi ženami. Maje na mysli Marii, pravil milý německý dominikán Jindřich Seuse, že potká-li ženu, dává jí přednost, poněvadž mu připomíná Matku Boží. Proniknut tímto katolickým smýšlením skládal největší básník katolického Španělska své duchovní hry (antos) na oslavu Matky Boží, jež jsou plny cudné něžnosti a nadšené lásky. V jedné z nich: „A Maria el corazon — Srdce Marii“ vybízí na konci básník ústy poutníka, jenž putuje do Loreta a tam Marii srdce obětuje, posluchače, aby jí zasvětili svá srdce a na ni připoutali své myšlenky. Aby toto přání Calderonovo se splnilo, koná se i tento sjezd mariánský. Kéž přispěje na vyléčení neduhů nynější doby a vzbudí v posluchačích pevný úmysl dáti se raději vytrhnouti srdce z prsou než vyrvatí z něho lásku k Matce Boží, k nebeské Matce naší Marii.

Ze života pro život.

Píše J. M. Kadlčák.

Kdysi — a není tomu ani tak dávno — převládal náhled: učitel do školy, kněz na kazatelnu patří a o jiné věci ať se jeden ani druhý nestará. K tomu jsou povoláni jiní. Veřejnost i učitelstvo se domnívali, že prospěšno a účelno, když učitel obmezí se výhradně na školu a nevšímá si, co se děje za prahem školským.

Nyní takové názory znenáhla mizí novým ustupující proudům. Teď již nestačí býti jenom dobrým methodistou, ba již ani vyškolený vychovatel, obmezuje-li svou činnost výhradně na školní síně, nevyhovuje požadavkům doby. A jako dříve se žádalo příliš málo, nyní zase příliš mnoho požadují po nás. Chtějí, aby každý z nás byl vyškoleným účetním, hygienikem, hospodářem, ovocnářem, právníkem, včelařem, řečníkem mistrným, prozíravým státníkem, politikem, organisátorem, hudebníkem, měřičem, průmyslníkem, — slovem učitel aby již byl universálním všeučím.

A také učitelstvo samo jaksi okázale přechází z protivy jedné do protivy jiné. Nedávno učitel domníval se býti polovičním knězem, považoval jistou ustálenost mírnou za příznak stavovské jednoty. Pak zase „mírná svobodomyšlnost“ prohlašována za stavovské vyznání víry pro všechny příslušníky stavu prý závazné. A teď? — Kdo nepřisáhá na „pokrokovost“, je zrádcem stavovských zájmů — tvrdí z horka nakvašení reformatoři, kteří ovšem reformu chtějí provádět — na jiných, kdežto sami sebe považují za nedotknutelné vzory vši dokonalosti, povýšené nad úroveň zástupů hříšných.

Pokrok — zajisté heslo ušlechtilé a chvály hodné — je nyní vůbec v modě i tam, kde se pěkným slovem zakrývá nepěkný čin. Ale i pokrokář má nebezpečného soka. Již hlásí se a uplatňuje sociální demokrat velkohubý a pyšně zvěstuje světu zprávu, že patříme všichni do starého haraburdí od „klerikála“ počínaje až po nejradikálnějšího pokrokáře. Škola prý patří lidu, lid spasí jenom sociální demokracie, do školy tedy že patří učitel čistého zrna sociálně demokratického, kterýž připraví lidu — národ již se neuznává — uschopnění pro úkoly v příštím státě sociálně demokratickém ničím a nikým neobmezenou výchovou mládeže v duchu záad hlásaných mezinárodní sociální demokracii, řízenou všemocným židovským kapitalismem.

Popíratí, že tyto názory nemají dosti přátel a zastanců, ba že nemají horlivých vyznavačů a zastanců ani v učitelstvu, bylo by nemoudro a nepravdivo. Jako kdysi zavládl a opanoval v letech sedmdesátých a osmdesátých minulého století „mírný liberalismus“, po něm pak uplatněno radikální pokrokářství protikatolicky, ba protikřesťansky přibarvené, tak nepochybně nabude vlivu ne-li samovlády mezinárodní sociální demokracie protivlastenecký a protináboženský nejen v hospodě, ale i ve škole.

Nebude tudíž neprospěšno, když si náležitě povšimneme a prostudujeme hnutí sociálně demokratické a nabudeme jasného názoru o zásadách, cílech a prostředcích, jimiž hnutí naznačené se uplatňuje.

A tu v první řadě nutno znáti názory sociální demokracie o základech společnosti lidské — o rodině.

Až dosud — a to plným právem nezvratnými důvody opřeným — všichni považujeme rodinu křesťanskou za uhelný kámen všeho společenského čili sociálního zřízení pozemského. My všichni, ani radikální pokro-

káře nevyjímaje, vidíme a ctíme v rodině křesťanské jedinou záštitu a záruku všeho pozemského štěstí a blaha. Nám je rodina Bohem založená a Spasitelem posvěcená v neporušené čistotě církvi katolickou zachovaná a střežená posledním zbytkem ráje, bez něhož život pozemský zhusta by se stal břemenem nesnesitelným. Jsou-li na světě ještě radosti čisté, blaženost nezkalená, pak jsou to radosti pučící jenom v tichém zákoutí u krbu spořádané rodiny křesťanské, kteráž velmoži tak jako chudšasů jest posledním ne-li jediným zdrojem štěstí trvalého, čistého, řekl bych: andělského. Bez rodiny zaschne na zemi zřídlo, z něhož se prýští pozemské blaho skutečné a trvalé.

U krbu domácího klíčí všechny zárodky oné síly nezdolné, bezmezné, činorodé, z níž vyprýštila všechna velikost jednotlivců, vyprýštily nebeské ctnosti vyvolených Páně, vzniklo všechno, což lidi jednotlivé i národy činí velkými, úctyhodnými.

V rodině má nezmarané kořeny netoliko církev, ale i národ a budoucnost lidského plemene je bez rodiny takměř nemyslitelná.

Je tudíž pochopitelné, že kdokoli má na mysli dobro jednotlivce i prospěch všech, rodinu zachovati se snaží a ji chrání před poruchou sebe menší. Proto vyslovena nerozlučitelnost manželství Církvi katolickou a stát mohutnou hradbou zákonů ochranných rodinu opatřil, aby nebylo možno rozmetati pilíře lidské společnosti v rodině spořádané zakotvené.

Péče o neporušenost rodiny a zajištění čistého života rodinného vedla moudré a prozíravé zákonodárce, když kladli hranice vášní a zvůli zlobné stanovíce zákon o jednoženství, monogamii a budující základy rodiny na pevném základě spojení jediného muže s jedinou ženou vytvořili ideál pozemský: neporušenou rodinu křesťanstvím proniknutou.

A Církev katolická moudře předvídajíc veliký úkol rodiny křesťanské dala jí základy nezrušitelné prohlášením manželství za svátost nezrušitelnou a nedotknutelnou, č.m.ž učinila rodinu křesťanskou kvádrem, žulovým balvanem, na němž tříští se bezmocně všechny úklady zloby a záští peklem zaseté po nivách slzavého údolí.

Dva tisíce let uplynulo již od apoštolské doby, kteráž učinila z rodiny svátost, tedy dala jí záblesk nebeského blaha. Dva tisíce let je rodina pramenem všeho dobra, vší slávy a velikosti lidské. Vždyť rodiny křesťanské daly lidstvu nejen světce veliké, duchy mohutné ale i největší dobrodince lidstva. A jest-li dosud smysl pro dobro bližního, láska k bídnému bratru, láska obětavá, nezištná na zemi kvete a hojné ovoce nese převzácné; jest-li dosud nevymizela víra v Boha, kteráž duši oblažuje jako deštík májový, oživuje a osvěžuje květ vypráhlý zážehem letního žáru, pak je to výsledkem obrozujícího vlivu rodiny křesťanské na srdce a rozum člověka vnímavého.

Bez rodiny křesťanské není na zemi dobra trvalého, není štěstí čistého, není víry oblažující, není ničeho, což povznáší člověka nad zvíře a činí z něho bytost ozářenou zábleskem podobenství Božího.

A tuto záruku všeho dobra, záruku pokroku, rozvoje, zušlechtění, záruku ctností a velikostí chtějí z kořene vyvrátit, usilují křesťanskou rodinu, ba rodinu vůbec zničití stoupenci domnělých apoštolů lidského štěstí, kteří hlásají a uplatnit se snaží nauky a zásady mezinárodní sociální demokracie na základech zmatených názorů o zřízení společnosti lidské, vyslovených Marxem, Lassalem a ostatními zakladateli hnutí revolučního, jemuž nyní dáváme jméno: sociální demokratismus.

Přicházejí teď učedníci jejich demokraté sociální a hlásají: rodina křesťanská se přežila, odstraníme ji a zavedeme „volnou lásku“ jako náhradu za život rodinný.

Není to arcif z lásky k lidu, anebo s úcty ku ctnosti, ani z nadšení pro dobro všech, nýbrž jedinou toho pravou příčinou je zkušenost, že marný boj proti Církvi, marný boj proti spořádanému zřízení společenskému, dokud nebude úplně zničena rodina křesťanská. Poznali a přesvědčili se hlasatelé nového — prý! — učení, že nezvítězí, nepronikne, neopanuje sociální demokracie, dokud pokvete život rodinný — a marný boj proti řádu společenskému, pokud nebude zrušena křesťanská rodina, kteráž byla a je bezpečným útlukem spokojenosti a živé víry.

Tím se vysvětluje ten pustý boj, surový a divoký, kterýž hlásají sociální demokraté proti rodině posvěcené křesťanstvím. Proto násilně chtějí zbořit základy života rodinného, hlásají nestoudné nauky o volné lásce, čisté panenství, tento andělský květ z luhů pozemských, deptají násilně v bláto neřestných orgií, ničí a podlamují pouta věrné přičylnosti, jež víže chotě v manželství, lámou pouta obětavé lásky rodičů k dětem, jizlivým pošklebkem stíhají úctu a oddanost dětí k rodičům, prohlašují autoritu otce za nedůstojné otrokářství, posmívají se všemu, což činí člověka cudným a chrání čistotu srdce. A na zbořeninách rodiny křesťanské, na ssutinách věrnosti manželské, cudnosti panické, neporušenosti panenské chtějí zbudovati budoucí ráj svůj na zemi a nahraditi lidstvu nebe posmrtné — hampejzem.

Tvrdí ovšem mnozí z nich, že sociální demokracie také nechce úplně rodinu odstraniti. Oni prý jenom chtějí rodinu zbavit okovů, jimiž sevřelo ji katolictví, chtějí rodinu zbaviti křesťanského rázu, vypuditi z ní chtějí zásady křesťanské, tedy chtějí odstraniti právě to, co ji činí úctyhodnou, vznešenou, krásnou, obdivuhodnou.

Co zbylo z rodiny, jakmile manželství, podmínka spořádaného života rodinného, zbaveno důstojnosti katolické svatosti a prohlášeno za pouhou společenskou smlouvu občanskou, snadno rozlučitelnou a zrušitelnou?

Kdo víru v Boha odmítá, v Boha Krista nevěří, ten ovšem zcela důsledně manželství nemůže považovati za svátost, ten rozlukou manželskou míti musí, neboť bez Krista a Církve stává se manželství pouhou občanskou smlouvou, kteráž zbavena jsouc hodností a jistoty nezřídka zvíhne se ve jeho nesnesitelné pro ty, jimž život veškerý končí smrtí.

A tudíž důsledně také žádající, aby výchova dítek byla zcela se-státněna, z vlivu křesťanské rodiny a Církve vymaněna, chtějí ze školy vypuditi kněze, ale též z rodiny křesťanství.

Jak vznešené, velkolepé, posvátné je manželství v duchu křesťanském uzavřené. Křesťanský panic chce-li s křesťanskou pannou vejíti ve sňatek manželský a nerozlučitelný svazek pro celý život uzavřítí a tak křesťanskou rodinu založiti, bedlivě a svědomitě přemítá a teprve po zralém uvážení všech okolností přistupuje k oltáři, kdež kněz jako zástupce Církve žehná snoubencům a posvěcuje spojení milujících se duší, uděluje spojení tomu hodnost veliké svatosti. Boha za svědka volají snoubenci přísahajíce si věrnost věčnou, lásku a oddanost vzájemnou slavnostně slíbujícíce, že je rozloučí jenom smrt.

Co je sňatek sociálně demokratický proti vznešenosti manželské v Církvi katolické? Ve státě sociálním nečeká dívka na ženicha, kterýž by ji vyhledal pro duševní poklady a ctnosti, za ženu si bera pannu pro její neporušenost mravní a vzácné přednosti. Když se nedostaví manžel, vyjde

sama na ulici a nabídne se tomu, kdo jí první padne do oka, neboť podle Bebelových nauk „žena dospělá smí lásku nabízet a vyhledávat tak svobodně a neobmezeně komukoliv a kdekoliv, jak to činí muž — ovšem socialisticky vychovaný. Žena si bere anebo dá se vzít mužem, k němuž se přikloní z pouhé lásky, bez ohledu na ostatní svět. Svazek manželský je soukromá smlouva, do něhož nemá nikdo zasahovati“ — učí Bebel ve svém pověstném spise „Žena“. Ženu tedy podle názorů socialistů neváže ani k muži ani k dětem povinnost, nýbrž jenom „lásky“ — a když ta jednomu nebo druhému se zmrzí, rozejdou se, jak se byli sešli — a děti ať prý „stát“ živí a vychovává.

A takovému „svazku“ říkají socialisté také „rodina“. U socialistů nebude ani ohlášek, ani poučení o přetěžkých povinnostech manželských a vychovatelských, nebude matrik ani zdavek, nebude ani „civilního“ sňatku. Bez okolků řeknou dva lidé „máme se rádi“ a bude po svatbě, vlastně už bude socialistická svatba čili zdavky, jež kdekoliv se mohou konat: doma, v hospodě, na ulici, na dráze, ba snad i někde v polí, a nebude třeba ani svatebních smluv, kolků, svědků atd.; neboť sňatek dle názorů sociální demokracie je „záležitost privátní“, týkající se jenom muže a ženy. Sejdou se, vezmou se, pobudou pospolu a zase rozejdou se jinde hledající štěstí.

Co říkáte takovému manželství? Je to zřízení člověka důstojné? Je takový život důstojný ženy ušlechtilé a mravné? Je možný život rodinný ve společnosti, kteráž by chtěla zavádět takové „manželství“? Vždyť sociální „manželství“ není závazné, manželé nejsou povinni zachovávat věrnost a kdykoliv a s kýmkoliv mohou oba jinou „privátní smlouvu“ uzavřít a vejíti v „manželství“.

Praví o tom Bebel: Nastane-li nesnášenlivost, odpor, klamání anebo vzájemná nechuť, pak to velí mravnost — ovšem socialistická — nepřirozený a proto nemravný svazek rozpoutat.

A co z toho plyne? Žena v takové společnosti nebyla by ničím jiným, než otrokyní horšího rázu než žijí v haremech tureckých boháčů, klesla by opět pod důstojnost lidskou, stala by se jak v ohledu mravním tak i hmotném bezbrannou nevolnicí ujařmenou z vůlí muže nižadnými ohledy a zákony nežkroceného, a člověčenstvo by kleslo pod divochy, u nichž aspoň rodina je zřízením posvátným a nedotknutelným.

Zdaž je možno, aby dívka v cudné zdrženlivosti vychovaná, muž mravně vyspělý mohl najíti uspokojení a klid z tichého života rodinného se prýstící v takovém „sňatku“?

Kdyby všechny ostatní nauky sociální demokracií hlásané byly dokonalejší než samo sv. evangelium, zdaž může a smí učitel svého poslání v národě si úplně vědomý přikloniti se k směru, kterýž o manželství a rodině šíří názory zde naznačené.

Přemýšlejte o této věci všichni, kdož mravnost považujete za pramen dobra. Přemýšlejte, kam spějeme, když smí se hlásati takové učení o manželství, a pak pochopíte, proč hájíme požadavek:

Rodina budiž nedotknutelná, posvátná a nerozlučitelná. Manželství není pouhou soukromou úmlouvou dvou jedinců, nýbrž je to zájmů všech se dotýkající výkon, jemuž církev udělila důstojnost svátosti a ta budiž za všech okolností zachována a chráněna. Z obého pak plyne, že škola nemůže býti ústavem beznáboženským, neboť nevychovává děti „ničící“, nýbrž zastupuje vlastně křesťanskou rodinu, tudíž musí býti školou křesťanskou, školou zřízenou na zásadách náboženských, jimiž řídí se rodina. A dokud bude na světě platit zásada, že manželství je svátost, rodina pak posvátná

a nezrušitelná, nemůže býti trpěn učitel v čele výchovy, kterýž by nejen hlásal ale i prakticky osvědčoval zásady, jakéž několika rysy byly zde naznačeny. Učitel socialista není myslitelný ve škole, kterýž vychovatel má děti rodiny křesťanské. A jestli přece se praví, že učitel může býti čmkoliv, třeba i zastancem nauk sociálně demokratických, pak se tvrdí něco, což je tak možno, jako když by se řeklo, že dobro a zlo, hřích a ctnost, mé a tvé, život a smrt je totéž.

A nyní bude snad jasno, proč tvrdíme, že učitel socialista ve společnosti křesťanské je pojem absurdní.

Alkoholismus a mládež.*)

Napsal Jan Ečvan.

Mají, či lépe řečeno, mohou děti pítí lihoviny? Otázka tato byla ještě před několika lety nerozhodnuta. Naši předkové nenapájeli děti lihovinami, považující mléko a vodu za nejvhodnější nápoje pro mládež. „Mláď je opilostí i bez vína“, a „víno je mlékem starců“, říkává se často.

Ovšem, dobrá a zdravá zásada, nedávati dětem opojných nápojů, nebyla asi tak všeobecná; tu a tam se přece stávalo, že se i dětem občas dostalo toho „mléka starců“. Naráží na to Erasmus Rotterdamský ve spise „De civilitate morum puerilium“ (1530), když dí: „Vino a pivo, jež opojuje tak, jako víno, škodí zdraví hochů a ohrožuje jejich mravy; . . . pítí čistého vína zaviňuje zkažené zuby, svislé lice, mdlé oko, duševní tupost, předčasné sestárnutí.“

V takové však míře, jak děti nyní lihoviny pijí, nepily nikdy. Nepravím to s mravním rozčilením. Zjevy, jež souvisí velmi úzce s našimi sociálními poměry, nesmí se posuzovati jednostranně. Bylo by nemístno, věci hned napřed se hroziti; lépe jest, na kořeny zjevu se podívati, tyto prozkoumati, a teprve po dobré diagnose vytasiti se s lékem.

Nutno tedy dbáti fakta, že děti pijí opojné nápoje. Příčiny zjevu toho tkví v poměrech a předsudcích doby.

Mnozí rodiče se domnívají, že chutné pivo nebo víno, jehož si sami dosti vynachváliti nemohou, jistotně též dětem k duhu jde. Velikou vinu na zjevu tom mají lékařiové, kteří předpisují pivo, víno, koňak, jako lék, i dětem. Rodiče pak dovozují z toho: Když to lékaři předpisují jako lék, jářku, proč bych toho dětem odpíral? Ovšem důvod takový hodně kulhá, neboť lékaři předpisují jako lék zhusta i arsenik a jiné jedy! Proč i ty dětem nedáváte, „vždyť to předpisují lékaři jako lék?“

V některých rodinách setkáváme s „rodinným osobním lékařem“, babičkou, matkou, nebo otcem samým. Jakmile někomu něco schází, už výrukuje „doktor“ s lékem ve formě nějaké lihoviny. „Dospělí lhou sobě samým o nejvýtečnějších vlastnostech nápojů, do nichž se zamíovali; věři

*) Literatura: Zum Schutz unserer Kinder vor Wein, Bier und Branntwein: Dr. Wilh. Bode; Jugend und Lebensfreude ohne Alkohol: W. Weiss; Sekundarlehrer; Charakterbildung und Alkoholismus: Herald Marthaler; Wir Frauen und der Alkoholismus: dr. med. Anna Bayer; Über Alkoholgenuss in der Jugend: Dr. L. Stumpf.

velmi ochotně tisícovým bajkám, které o tom od interessujících se a zaslepených lidí byly do lidu hozeny, a následkem tohoto přesvědčení musí i děti každodenně skleničku vína nebo piva při jídle vypít“ (Bode, 4.) „Manžel, otec nezná vyššího ničeho, než svou sklenici piva; raději se spokojí se skrovnější stravou, než by se vzdal svého piva. Má-li prázdno a vyjde si na procházku se svou rodinou, zamíří k nejbližší hospodě, místo, co by měl zajít ke studánce s čerstvou vodou. Ideál otce stane se přirozeně ideálem ženy a dětí“ (dr. Bayerová, 13.). Znam sám rodiny bohaté, kde hlava rodiny každého večera před spánkem podílela celou rodinu kalíškem koňaku. A k té rodině patřilo děvčátko asi 5leté a dva hoši kolem 10 let. Akt ten zastupoval tam večerní modlitbu!

Co vidíme na třídách bohatých, lze zřítí s jistou obměnou ve kruzích nižších. Jistý učitel v Německu 72 let star, učiteluje již 50. rok, napsal: „Již dětem vstěpuje se chuť po kořalce, neboť pijáci vsévají svou otrávenou krev svému potomstvu již při plození; novorozeně ssaje z mateřského prsu kořalky milovné matere chuť po lihovinách; tato matka vdechuje kojenci zápach požitě kořalky do ústěček, omamuje dítě, aby tvrději a lépe spalo. Jak je dítě starší, dává se mu kořalka, napřed aby jenom ochutnalo, pak více a konečně po skleničce, až se opije. Pak zpívá a tančí zpité dítě, a rodiče mají z toho radost. Tak to bývá při každé příležitosti tam, kde láhev s kořalkou stojí na stole. Děti zvykly si již na pití kořalky, nosí rády kořalku z výčepu a přihýbají si na cestě z láhve. Stává se častěji, že rodiče dávají místo snídaně kořalku dětem, a pak je posílají do školy. Pak přichází dítě již opito do školy, sedí bleďoučké, ospalé, nařiká si na bolení hlavy, vrhá, a jest nutno je poslati domů. Jest hrůza na to se dívat.“ Ostatně, netřeba utíkatí až do Německa, vždyť učitelstvo na Valašsku, Slovácku a v krajích průmyslových nám zjev ten milerádo dosvědčí.

Dělnické, řemeslnické a rolnické třídy, nepoučené o otázce alkoholismu, chovají naivní blud, že každá lihovina sílí a vyživuje. Čím více otrase organismem, tím „silnější“. Blud tento je úžasně rozšířen v lidu. Setkáváme se s ním všude. V prázdninách jsem četl v jistém dělnickém listě rozhorčeně psaný článek proti jistému faráři. Měl přednášku, v níž poukazoval, jaké potraviny sílí a živí, a varoval před lihovinami. Referát vyzněl v naivní výčitku: Sám si jistě před přednáškou popřál, a nám posílení nepřejí! Dareba!

Z takového přesvědčení plyne přirozeně důsledek: Když mně je lihovina posilou, proč ne mým dětem, které přece jsou slabounké a proto posily tím více potřebují?

Blud tento však nese smutné ovoce pro mládež samu a pro celý národ.

Lze mluvití o prospěšnosti lihovin pro člověka vůbec? Žádné vědecké autority nenajdeme, jež by prospěšnosti té zastávala, naopak, nesčetné výzkumy vědecké a zkušenost každodenní nás poučují, čím pití lihovin pro lidstvo jest. Nesčetné choroby tělesné i duševní, ochuzování po stránce hospodářské, demoralisace atd., toť smutné ovoce moderního pijáctví.

Když takové vlivy má alkoholismus na dospělé a vyspělé lidi, co máme čekati od mládeže?

Výzkumy lékařské vědy dokazují nad světlo jasněji vliv pití lihovin na organismus dětí. Výzkumy a pozorování slovutných vychovatelů, učitelů a lékařů poukazují na to, jak zhoubný vliv má alkoholismus na duševní schopnosti a na výchovu charakteru u mládeže.

Poněvadž z vlastní zkušenosti mohu málo psáti, uvedu nejlepší autority, svědčící o těchto třech vlivech alkoholismu na mládež.

Alkoholizovaný organismus dětí není tak schopný odporovati různým nemocem, zvláště nakažlivým, jako organismus dětí, jimž se nedává lihovin. „Jak se to má se schopností odporovati nemocem u takových dětí, víme, my lékaři, dávno dobře, a nesetkám se se žádným odporem s jejich strany, tvrdím-li, že takové děti v akutních nakažlivých nemocích (nechť už je to zapálení plic, osypky, nebo záducha a choroby srdeční a ledvinové, spojené s diptherií a se šarlachem), že tedy takové děti daleko více jsou v nebezpečí, než ony, jež byly zachváceny oněmi nemocemi s organismem, lihovinami netknutým.“ (Dr. Stumpf, str. 21.)

Koření a něco dráždicích látek jest nutno přidati k pokrmům. Neboť člověk nemá chuti snísti ono množství potravy, jež jeho organism vyžaduje, nejsou-li pokrmy okořeněny. Trpí tím též vyměšování šťáv zažívajících a tím též využití požité stravy. Vedle obvyklého koření a dráždivých sahá se zhusta ještě k dráždivým ve formě slabších nebo ostřejších lihovin. Všobecně však vzato, hřeší se v té věci více upřílišňováním, než nedostatečným poskytováním dráždicích prostředků. Zvláště se to týká lihovin. A jaký následek chyby té u dětí? „Předrážďování působí znenáhla oslabování funkcí oněch vyměšovacích žláz a resorbujících buněk. Veliké množství poruch v zažívání ve věku pozdějším bylo způsobeno takovýmto předrážďováním. Obzvláště jest se toho vystřici v mládí. Ve věku tomto výkony zaživacího ústrojí bývají dobré; leč dráždivy stávají se děti nestídnými, nenasytnými, rostou rychle a tloustnou více než třeba. Najednou však, zvláště v době puberty, ochabuje přepínané ústrojí zaživací, a tím už je položen základ k neurasthenickým zjevům, bledničce a podobným nemocem.“ (Dr. Zunk, professor v Berlíně.)

Professor lipské university dr. P. J. Möbius přičítá alkoholismu dětí kromě zmíněných následků zvláště opozdění vzrůstu, scvrkání jater, padoucnici.

„Zhoubnou modou jest dávatí dětem pivo, víno, alkohol v nejrozmanitějších podobách. Jest domněnka, že se tím silí rostoucí organismus. Leč bývá dosažen pravý opak: všechny orgány se oslabí. To věděli ještě naši předkové dobře. Bohužel však tato stará, výborná zkušenost z pokladu vědění civilisovaných národů skoro se ztratila. Leč musí se opět státi společným majetkem všech vychovatelů a vychovatelek, nemají-li děti i národy duševně i tělesně zakrněti. Miliony dětí rostou u přírodních národů k závidění hodné tělesné zdatnosti a síle — bez alkoholu.“ (Dr. J. Kollmann, professor na universitě v Basileji.) „Horlíme proti dovozu lihových nápojů do Afriky“, nařiká dr. Laehr, „chtíce uchrániti tamější děti před tímto výrobkem pokročilé kultury. Rovněž třeba jest však i naše děti vzdáliti od toho jedu, jenž jedem zůstane i tehdy, dává-li se v dobrém úmyslu a v malých dávkách.“

Tím by byl zhruba naznačen vliv pití lihovin na děti, vzhledem na jejich organismus, na vývoj tělesný. Nemenší, ne-li horší následky zůstávají zjeveny co do duševní stránky dětí. Dítě není hotovým člověkem ještě, nýbrž teprve tvořícím se; každé poškození mozku, způsobené při vývoji a tvoření, jest proto dvojnásobně zlé. Mezi nejlepší učence v otázce alkoholismu počítám dr. Forela. Jeho slova přísně logická, přesvědčivá, nutí k vážnému přemýšlení. „Na základě mnoholetých lékařských a vědeckých zkušeností“, píše zmíněný učenec, „zvláště o stavivu, funkcích a poruchách systému nervového, zvláště mozku, považují pití všech liho-

vých nápojů, též piva, vína a ovocného vína za škodlivé, neboť jak zkušenost svědčí, tyto nápoje zeslabují funkce a pletivo mozku. Samo sebou se rozumí, jest tato škodlivost v dětství, t. j. v létech vývinu mozku, ještě větší. Už mozek dospělého člověka, útlý, plný šťávy, s miliony mikroskopických buněk a vlákenek rozvětvených, jest u dítěte nejjemnějším, nejútlejším orgánem, takovým, že si už jemnějšího představitel ani nelze. Vše, co mozek v dětství porušuje, porušuje nejen pro dotyčnou dobu, nýbrž zadržuje jeho vývoj a tím i vývoj všech duševních schopností, citu, vůle, inteligence, ethiky a estetiky. Zvyk, dávat dětem víno a pivo, je proto zcela zavržení hodný, neboť škodí velmi citěti, činí je líným, popudlivým, nervosním, a celý jeho vývoj poškozují. Tak bývá vloženo símě pro pozdější pijáctví, nervositu a psychopathii, podporuje se tím všeobecná sociální zvrhlost, s níž beztoho těžký boj vedeme.“ (Bode 19.) Otázkou alkoholismu speciálně u mládeže zabývá se prof. Demme. „Největšího dosahu pro nevypělé individuum, pro jeho rodinu a stát jest především vliv pijáctví“ — praví týž učenec — „vliv ochromující mravní sílu, mravnost člověka. Hoch, nebo mladík, zvyklý na větší dávku lihovin, pouští nezkraceně úzdu svým vášním, následkem paralyzujícího vlivu alkoholu na energii vůle. Neleká se konečně žádných výstředností, ani zločinu, a končí nezdědkou sebevraždou. Lékaři a právníci mají bohužel dosti příležitosti, pozorovati vývoj takových smutných existencí, obětí alkoholismu... Příčiny rostoucí nervosity naší školní mládeže nespočívají pouze ve škodlivém vlivu života školního. Nemalý podíl má na tom zcela nevhodný požitkářský způsob života naší mládeže, především pak časně a čím dále tím více rostoucí požívání lihovin. Přesvědčili jsme se ve mnoha případech lékařským zkoumáním a pozorováním, že nemalý kontingent těchto záhy nervosních žáků patří k oně třídě mladíků, kteří od prvního dětství pili lihoviny pro bludné mínění rodičů, že lihoviny sílí. Ale že takoví nervosní mladí starci mohou ještě býti zachráněni a svému přirozenému vývoji vráceni a ponecháni, poučuje zkušenost. Podmínkou toho jest, aby se odstranilo pití lihovin, aby se rozumně živilo a dbalo zdravotních pravidel a se utužovalo.“ Slovnatý spisovatel a redaktor Vilém Bartholomäus promlouvá na moderní shánění se po radovánkách a slavnostech poukazuje na zhoubný vliv zjevu toho, jevíci se na mládeži. Jest si co stěžovati, že bezstarostní a pouze po radovánkách se shánějící rodiče berou k takovým příležitostem své děti, i ty, jež dosud kolébce neodrostly, a že jim dávají pivo, nebo docela i kořalky, aby je ukojili, nebo docela uspali. Takovým způsobem zvykají si děti více a více na líhové nápoje. „Následky pití lze brzo na školních dětech pozorovati; duševní ochablost, nedostatek interessu a pozornosti, nechuf ku práci a k duševnímu zaměstnání a j. Všímaví učitelé mají v této věci často velmi smutné zkušenosti. Na tomto poli nalezne přítel lidu jistě veliké pole pro lidumilné snahy.

Většina lékařů zamítá lihoviny i jako lék pro děti, a ti, kteří je připouštějí, činí tak jen při akutních horečkách. V ten smysl vyjadřuje se dr. O. Pfeilsticker, leč hned dodává, že pravidelné požívání i sebe menších dávek líhových nápojů jenom škodí v psychickém i fysickém ohledu; „jednak stávají se děti popudlivější, hůře je lze vzdělávati, jednak zůstávají ve svém tělesném vývoji pozadu, vlivem chronického alkoholismu, jevíci se v poruchách žaludku a při tvoření krve“. V témže smyslu vyjádřil se dr. Geisse, jenž resumuje své 43leté zkušenosti lékařské v těchto dvou větách: 1. Víno a pivo nejsou pro děti výživným prostředkem; 2. víno i pivo činí děti popudlivými, nervosními, zaviňují náklonnost k bolení hlavy, špatnému spaní, působí tělesnou i duševní únavu“.

Abych ještě jednu autoritu uvedl: dr. Abbe g píše: „Na základě zkušenosti tvrdím, že lihové nápoje, zvláště při dnešním, neklidném způsobu života a pravidelně požívány, jsou dětem velmi škodlivy. Z počátku předraždí tyto nápoje mozek dětí ještě více, než u dorostlých, potom však omamují, otupují. Všechny výkony, závislé na mozku, napřed se nepřirozeně zamezují, tak že duševní i tělesný vývoj skutečně se porušuje.“ (Bode 14.)

Nejhorší však vliv bude mítí pití lihovin u dětí na mravnost, zvláště ohledně pohlaví. Z dětí, jež pijí od mládí útlého opojné nápoje, stávají se, i když ne notoričtí opilci, přece pravidelní pijáci, v mírnějším toho slova smyslu. Naráží na to Otto z Leixnerů, nazývaje zločinci ty, kteří dávají dětem lihoviny. „Děti si zvykají od malička na dráždidlo, jež sám dospělý jen velmi mírně může požívat; a pak se všeci diví, když 16—17letí výrostci — fabriční dělníci i hoši ze středních škol — se navzájem v pití předstihnouti snaží.“ Lze nazvatí takovou mládež naději vlasti? Dětský lékař v Mnichově dr. F. Carl na základě svého důkladného zkoumání řekl, že nevázanosti v plném toho slova smyslu nikde více nenalezneme, než u dětí, které pijí pivo.

Žádá-li se k životu mravnému, čistému střidmý způsob výživy, prostý všech dráždidel, má to též svůj hluboký význam u dětí. Lihoviny dráždí pohlavní údy, to neupře nikdo. Už pro dospělého člověka jsou v tom ohledu nebezpečny, jak pak teprve pro děti, které takové podráždění nechápou, jsou znepokojeny, a dosti záhy svedeny k pohlavním výstřednostem. Této věci by si měli dobře všimati rodiče a vychovatelé! „Moje 30letá prakse učitelská — píše berlínský učitel a spisovatel Vilém Siegert — ukázala mi, že děti, jež pijí lihové nápoje, náležejí k žákům nejospalejším a nejméně zdatným. Naši nervosní slaboši, kteří při nejmenší tělesné i duševní námaze klesají a jichž rodiče nejvíce křičí proti přetížení dětí, jsou téměř vesměs obětí nešťastného bludu, jakoby alkohol slaboušky sílil. K neuvěřitelně rozšířené onanii mezi dětmi přispívá nikoli nejméně alkoholismus. Ve mnoha případech mohl bych tvrditi, že dotyční hoši častěji nebo docela pravidelně víno a pivo dostávali. Dle mojí zkušenosti nerozštěňuje smyslcnost nic tak velice, jako právě lihové nápoje.“ Jaké následky masturbace má, vyličil velmi pěkně pan učitel Ječmínek, proto nebudu se o tom šířiti.

A jaký následek toho všeho pro vývin charakteru?

Karakter člověka není něčím, čeho najednou lze získati, co lze hotové, ucelené najíti, charakter potřebuje dlouhé doby ku svému ucelení, posílení. Nejdůležitější dobou pro charakter jest mládí člověka. Poměry rodinné a společenské, celé okolí malého člověka má vliv na utváření se charakteru jeho. Aby jenom dobré vlivy měly přístup v této kritické době k duši dítěte, jest nesmírně potřeba. Leč položme si otázku a zodpovězme si ji s rukou na srdci: Je možný vývin dobrých charakterů při vlivu pití lihovin? Navykáním si na lihoviny pozbývají děti sebevlády. Zvyk táhnoucí neodolatelně k opojování porušuje duševní rovnováhu, a jaký význam má nedostatek nebo docela ztráta sebevlády ve vývinu charakteru, uzná každý upřímný vychovatel. Ideál člověka jest harmonický, zdravý člověk. Zdravé myšlénky, zdravé pocity, esthetické, intelektuelní, mravní a náboženské. Vůle musí býti zdráva, a to je pouze v tom případě, když affekty a pudy poslouchají vedení vůle. Ideál člověka, dokonalý charakter musí býti harmonicky vyvinut v životě představ, citů a vůle. (Marthaler, 11.) Leč nalézáme to vše u dětí, napájených opojnými nápoji? Už ony partie našeho pojednání, kde mluví se o dětech nervosních, popudlivých, nezdravých, onanii hovicíc h atd. vlivem lihovin, dávají nám na rozum, že za takových poměrů a vlivů

nemůže býti řeči o vývinu charakterů dobrých. Nejsem jednostranný, abych poukazoval na alkoholismus mládeže, jako na výlučně jedinou příčinu, že za naší doby ubývá charakterů, ale to směle opróti každému tvrdím, že piti opojných nápojů od mládí zařaditi nutno mezi nejprvnější příčiny bolestného zjevu, že ubývá dobrých charakterů.

Leč může mi někdo přijíti s touto námitkou: Ten, nebo onen už od mládí byl napájen lihovinami, a přece je úplně vyspělý po stránce tělesné i duševní. Pomalu s takovými námitkami! Předně, ještě není konec, ještě se mohou objeviti následky oné chyby v mládí ve více méně hrozné podobě. Jenom nejásat před koncem! A pak, — že alkoholismus neničí všechny lidi do jednoho, že neviděti zhoubné jeho vlivy na všech dětech, lihoviny pijících, je tím něco vyvráceno z pravdy a zkušenosti všeobecné? Má se proto popustiti hráze alkoholismu dokořán? Jaká to logika, či vlastně nelogika!

Tímto by byly zhruba nastíněny následky onoho osudného zvyku, dávatí dětem opojné nápoje. Předmět není vyčerpán, a zkušenosti mnoha pp. učitelů jsou jistě v tom ohledu zajímavé. Bylo by dobré, aby interestenti z učitelstva podávali podobné vlastní zkušenosti redakci tohoto časopisu, buďto ve formě svých úvah a zkušeností samostatně, nebo prostřednictvím redakce mně je posílali, bych jich použití mohl k dalším studiím jako „lidských dokumentů“.

Léků proti těmto věcem podává se několik. Odstraniti společenského předsudky o prospěšnosti lihovin, vychovávatí lid v tom směru s veškerou láskou a dobrotou — toť hlavní. Největší však úkol má tu škola, ovšem škola, jak si ji představujeme, škola, která vychovává v pravém toho slova smyslu. Jak si představuji úkol školy v tom ohledu, podám co nejspíše.

Victor Hugo a výchova.

Z „Revue Pédagogique“ přeložila B.*)

Tato studie, již podáváme po tolika jiných, jest důležitou snad jen svým významem vychovavacím. Než, nevtahujeme-li násilím do vychovatelství poetu, jenž na slovo „pédagogue“ utvořil několik mrzutých rýmů? Nezazlíme-li mu některých zdánlivých rozmarů? Ne; v jeho velikém díle jsou ony jednotlivosti nepatrný; jest nutno, abychom nahledli do jeho srdce. Jest to Victor Hugo sám, jenž pečuje o to, aby se nám podal takovým, jakým v nitru jest: ze všech poetů XIX. století nejpřednější básník, vychovatel duchů a duší.

Otevřeme-li knihu, v níž shrnul své první essaye v prose „Littérature et philosophie mêlées“, čteme v úvodu: „Nynější umění nesmí vyhledávati pouze krásno, než i dobro“; aniž by však bylo pouhým kázáním, má poučovati, umravňovati, vzdělávati. Ten požadavek neklade jedině na jeviště,

*) Stou ročníci slavily veškery listy francouzské i mimo francouzské. I „R. P.“ přinesla nenezajímavou stať, s níž seznámíti hodláme čtenářstvo našeho listu. Pozn. překl.)

jež mu jest „mistem vyučování“, na řečniště, na katedru, jež má „posláni národní, společenské, všelidské, kde myšlenkami sytí se množství“: toť vši poesie úkolem, ježž téměř od dětství takto chápal.

Ve svém osmnáctém roku s upřímnou vážností lituje, že nenachází knihy, jež poučuje i volá: „Básníci, mějte stále na zřeteli přísný, mravný cíl. Nezapomeňte nikdy, že náhodou mohou vás čisti děti. Slitujte se nad nimi.“ Zbytečný pěvec nebudí v dospělém muži méně opovržení, nežli špatný pěvec v duši jinochově. Z této zásady vycházejí, rozlišuje nynější básníky od těch, kteří stali se populárními. Národ nedocení snad nikdy po zásluze stoický pessimismus de Vigny-ho, krásné, bolestné nářky de Musset-ovy, antický klid Leconte de Lisle-a. Tito básníci byli dojista velicí; ale národa byli vzdálení. Pohrdaliť lidem a lidi opět jimi. Lamartine jest mu méně cizím, neboť byl zároveň mužem činu.

Mezi elegickým dílem Lamartinovým a Hugovou rolí politickou nebylo z počátku shody. Naopak od r. 1830. až do r. 1885. není jediné knihy Hugovy, jež by se nedotýkala nějaké vážné otázky politické neb sociální, zvláště sociální: neboť zároveň jest to otázka mravní a otázka lidská, jež kráčí šlepějemi otázky politické. Autor „Meditací“ divil se autorovi »Bídníků“, ježž mu (24. června 1862) napsal: „Ano, jak je jen muži dovoleno chtít, tak chci ničiti obecné nehody, zapuzovati bídu, poučovati nevědomé, osvěcovati noc . . .“ Co však byl by řekl Baudelaire o tomto druhém výroku: „Neřekl jsem nikdy, umění pro umění, říkal jsem vždy, umění pro pokrok“. Snáze jest posmívati se apoštolu, než nespátrovati více v něm, nežli postavu jeho, špatně rozuměti dílu, kterým se nám autor „Paprsků a stínů“ podává jako již hotový člověk a kde na každé stránce pravdivě se jeví jeho oblíbená zásada: „Co praví literatura, praví lidskost.“

Učení, že krásno sloužiti má dobrou, neprojevalo se nikde silněji jako ve Williamu Shakespearovi: „Ach, duchové, buďte užitečnými, služte něčemu, nebuďte nechutnými, můžete-li býti silnými a dobrými. Genius není stvořen pro genia, nýbrž pro člověka. Kdo se neřídí tímto zákonem, může býti sice geniem, leč jest to genius přepychu. Pomijeje věci pozemských, myslí, že se očisťuje, zatím však se zmenšuje . . . Ne, ne, ne! pravda, vyučování lidu, všeobecná svoboda, svědomí, nejsou nikterak předměty pohrdy. Ne-snižuje básníka, je-li velkým sluhou.“ Souhlasíme-li nebo ne s touto teorií, jest přece jen svazek mezi poetou, jehož missí jest osvěcovati lidstvo, a mužem, kterýž přijímá jeho vyučovati dítky. Jestliže skutečně literatura, jsouc totožnou s civilisací, není leč obecnou vládou nad duchem, pozná každý, kdo přemýšlí, jak důležitou potřebou školy je kniha. „V otevřené knize je světlo; zaveďte všude knihy: vyučujte, ukazujte, vysvětľujte; rozmnožujte školy: školy jsou světelnými body civilisace . . . Víte-li, čeho se třeba civilisací, aby se stala harmonií? Dílen a opět dílen! Škol a opět škol! Knih a zase knih!

Škola je svatyní, tak jako chrám

škola mění v zlato měď.“

Kniha je nástrojem této proměny. „Potrava světla“ hle toť čeho je potřebí humanitě. Jetba toť pokrm. Proto potřebí škol, proto škola vyučujíc knihami, je všemohoucí. Každé dítě, jež učíme, tvrdí básník, jest mužem, jehož získáváme. Rozžihati ducha jest uzdravovati duši. — Proč onen žhář, zapaluje bibliotheku, nepochopil, že dopustil se zločinu urážky humanity? Poněvadž neuměl čisti. Proč jsou otrocké věznice naplněny zloději? Devadesát ze sta nechodilo do školy. Školou je nutno „vyčistiti věznice“.

Závidíme snad pěvci tuto smělou jistotu, ale neposmívejme se jí, neboť nevykonáme velkých věcí bez velké víry.

Tak vytvořil si veliký básník z umění náboženství, jehož dogma jest: Duch je svrchovaným. Pérem spisovatele, hlasem řečníka nebo učitele zajišťuje vítězství práva nad silou, světla nade stínem. Ale zodpovědnost myslitele měří se jeho všemohoucností. Nesmí býti neúčinným, má povinnost býti dobročinným.

Nechť píše velikou knihu, kde člověk budoucnosti nalezne zákony, nebo nechť píše knížečku, kde děcko užasle spatřuje první záblesky světla — na tom málo záleží: mezi svrchovaným geniem a prostým věděním jest toliko stupeň rozdílu v intenzitě myšlenky.

Knih, toť škola v moci; škola, toť kniha v činnosti. Příště dále.

Kterak pěstovati pravdu již na obecné škole.

Pravda jest krásný souzvuk ve smýšlení, mluvení i ve skutcích. Jest to ctnost křesťanská a to ze všech ctností nejobtížněji vykonatelná. Jest to Boží dítě, které přichází oblažiti nás, ale my mu stíží dvéře srdce svého otvíráme.

Pravda ukáže nám vše v nejvěrnější podobě, nezakrývajíce před námi ani to nejhorší.

Již samo přísloví praví: „Pravda nehledá“ „Pravda v oči kole.“ (bodá). „Pravda píchá“ atd.

Pravda se slýchá místem nelibě, neboť lichotiti neumí.

Člověk povstav z dechu Božího a hmoty hroudy zemské a sotva se naučil poznávati vše kolem sebe, čili jinak, když k rozumu přijde, potkává se v životě s ostatními lidmi, s rozličnými nehodami i nepříjemnostmi, které vznikají z nevědění a nevyspělosti ducha a nezkušenosti, dílem ze sobectví a pýchy, poznává, že vlastně tento život jest jen studánka slzí a údolí bolesti a tmy, do níž jen slabé světélko vniká, totiž vůle žítí a působiti.

Tu milý Bůh postaral se otcovsky o Svě dítě, aby opuštěno nebylo v tom bludišti tmavém, plném mrákot: dal nám jednomu každému prsten lásky Svě, v němž svítí světlem věčně krásným a ozařuje cesty našeho žití skvostný dýmek — „touha po pravdě“. Ano, ta jest vrozena každému člověku.

Touha po pravdě jeví se již u člověka v nejuťlejších mládí, neboť vidíme dílem ze své vlastní zkušenosti, když jsme dětmi byli, dílem u dětí, jež pod rukama svými vychováváme, jak pátrají děti po pravdě. Když sladce je klamati chceme sv. Mikulášem, neb nadělujícím Ježíškem, jak pátrají a šukají tak dlouho, až konečně dohledají se pravdy a s vítěznou slávou pak ve škole prohlašují: „já vím, že to nenaděluje Ježíšek, ale tatínek a maminka.“

Ale tu jako učitelka, která nikdy dítěte nepřelhává, dokáží jim vždy, že přece naděluje Ježíšek, arcí prostředně. Totiž, že ty dary, které od

rodičů obdrží ve jménu Ježíška docílí rodiče tím, že od Boha vše mají: zdraví i výdělek a dobré vnuknutí a tak že vše od milého Ježíška pochází.

A takových příkladů bychom uvésti mohli nesčetně, kde děti zrovna dychtivě pátrají, až se domakají pravdy.

Ačkoliv pravda je drsná, je přece jen balsámem pro srdce lidské nejlepším. Vždyť Sám Pán Ježíš pravil o Sobě: „Já jsem cesta, pravda a život, kdo ve Mne věří, živ bude na věky.“

Pravda v řeči i ve skutcích má blahodárny vliv na vývoj celého člověčenstva. Kdyby všichni lidé, kteří na světě spolu žítí musí, jeden s druhým jen věrnou pravdu sdíleli, nebylo by pomluv, na cti utržení, zveličování zločincův, hněvu, vraždy, zpronevěry, sebevraždy, a jiných podobných svízelných. Všichni lidé byli by si jako bratři a sestry, neboť pravdivé slovo z prvních úst vyslovené přímo ku osobě se týkající tak nikdy nebolí a nedohněvá, jako když to uši doslechnouti musí teprve ze třetích neb již z desátých úst. hezky pozměněné. Člověk nedbající úzkostlivě pravdivosti nikdy nevyřídí věc, jak byla vyřčena a tím se mnoho na pravdě změní a zhorší a bývají z toho někdy tak veliká neštěstí, že celé rodiny ba i národové se znesváří a krveprolití bývá pak v novinách na denním pořádku. Mnohdy se nenávidí celé rodiny až do kolikátého kolena.

Nejkrásněji podává nám návod k užívání pravdy víra Kristova a tou kdo se věrně spravuje, dodělá se zajisté duševní krásy, která blahé činí národy a milé v očích Božích. — Kdyby se naše ženské pokolení tak bedlivě řídilo dle svatého evangelia, věčně nepohnuté to pravdy, tak úzkostlivě, jako se řídí dle modních žurnálů, zajisté bychom měly pokolení lepší, duševně i tělesně zdravější.

Ano, zdobme se pravdou a přímostí a nebudeme potřebovat ozdob jiných, bezcenných v očích rozumných bytostí.

Pravdivé smýšlení, mluvení a konání oblažuje život vezdejší. Lidé sotva se zrodili, již za krátkou dobu umírají a ten kousek života, jež zde prožili, vzbuzuje v nich ještě na smrtelné posteli smutnou upomínku, že jej měli lépe využítovati pro duši svou. Kde jest chyba? U výchově pokolení lidského.

Na škole obecné v Plzni na pražském předměstí je stručný nadpis: „Škola základ života.“ — Mnohý by dodal: „Rodina je též základ života.“ — Ano, obé. Ale rodina, která nejprvnější povinnost vychovávání budoucího pokolení na se vzala, nebývá někdy, a to u veliké většině schopnou tak moudře mladou generaci svou vésti a pravdě učiti, aby dobře pro život vychována byla. Vždyť, jak dnes možno pozorovati, přicházejí k oltáři, aby započali rodinný život a výchovu budoucího pokolení, tak mladí lidé, skoro ještě děti, kteří by sami potřebovali vůdce, jenž by je na cestách trnitého života vedl, nemajíce zkušenosti ani za mák, zvláště dívky, jež později matkami státi se mají, kterak že budou vychovávat děti pro Boha a blaho společnosti lidské, pro čest národa? — A tu vidno, že hlavní a odpovědnou povinnost výchovy musí převzít škola, totiž učitelstvo samo, kteréž ne ze řemesla a za peníze ale za cíl je samo povznášející si vzalo vychovávat mladý národ a množiti Pánu Bohu jednou kůry andělské. Ano, to vlastně jest účelem života na této zeměkouli a kdo má účel ten pochopiti?

Rodičové dítek nám svěřených nejsou tak vzděláni, neboť neměli těch škol a té příležitosti ku vzdělání a pak hlavně vadí jim ten hamizný život sám, jakožto konkurenční boj o živobytí a proto lásky ku pravdě samé se jim nedostává. Čím kdo sám není prodchnut a naplněn, toho

nemůže jiným dáti a vštipiti. Proto ze všeho vysvitá, že výchova v lásce ku pravdě leží pouze a jedině na bedrách školy.

Našim rukám svěřila Prozřetelnost věčná ten nejtěžší úkol a máme-li mu řádně dostáti, jest i nám samým stále a stále svou vlastní povahu tak zkoušeti a tříbit, aby věčně zářící pravdou tak prodchnuta byla, aby i jiným svítila v temnotu života. To pravím ze své vlastní zkušenosti a doufám, že i zkušenost jiných, kdyby zde chtěla mluvit, mnoho případů ze života by uvedla, kde bez vlastního svitu nelze svítiti jiným.

Žádný člověk, byť sebe staří, není dosti vycvičeným v pravdě, není dosti dobrým a šlechetným, aby říci mohl: „já již mám ustálený charakter a nemohu se změnit“.

V Písmě svatém stojí: „Kdo stojíš, hleď abys nepadl“ — a na jiném místě: „kdo jest spravedlivý, ospravedniž se ještě a svatý posvětiž se ještě!“ (Zjev. 22. 11.)

Z toho vysvitá jen stálé ducha pokračování a vzdělávání, ne však ve vědách pozemských, ale nebeských, které potrvají na věky. A právě jedna z nejkrásnějších nebeských věd jest pravda. — Jak šťastni jednou budou vychovatelé mládeže, jižto této nebeské vědě mládež vyučili! Bůh bude jejich odměnou za namáhání a práci — ne svět! A žalmista Páně praví: „Budu učiti nepravé cestám Tvým a bezbožní obrátí se k Tobě.“ — Nuže, ten úděl máme, ale není lehký.

Vychovati ze sobeckého a někdy dosti nepřístupného ducha dítěte řádného přímého poctivce, jenž by byl ke cti Boží a radosti svých bližních, není jen leda umění a nezáleží jen v silách lidských, ale jen tenkrát se zdaří, když k tomu Bůh Svou pomocí přispěje. — Říkají o někom, kdo zemřel: „už je na pravdě Boží — a my jsme ještě na lži“, — tak mívá ve zvyku lid v některých částech našeho venkova a v těch slovech je skryto mnoho pravdy.

Že jsme tu na lži, je důkazem vlastní naše obcování mezi sebou. Lidé jsou rádi klamáni, ale nesmí o tom věděti. — Lže se dílem ze zdvořilosti, dílem ze šetrnosti, dílem ze služebních ohledů atd., a těch příčin ku lhaní bych ani dosti nevypočetla, z jakých ohledů se lže, nechci zde připomínati zlomyslnosti, která jest již zločinem. A proto ve světě těžko se ubírá člověk s pravdou a poctivě přímou tváří. — Nebývá milován, ale posuzován. Člověk veskrze pravdou prodchnutý má mnoho nepřátel, kteří nevědí, co činí, že nenávidí pravdy

A proto že pravda má cestu tak trnitou a kamenitou, žádný po ní nechce jíti, a tím také je paedagogu práce velmi ztížena, aby dítě, které má jednou v člověka šlechetného a pravdymilovného dospěti, si cestu pravdy zamilovalo. — Ale nedejme se ničím odstrašiti. S pomocí Boží půjde vše ku předu i to nejtěžší a vychovatel, jenž jest dobrým křesťanem, se též s radostí do práce té pustí, byť by i černého nevděku se teď dožil; jednou pravda vyjde na povrch, jako olej nad vodu.

Nuže, je to těžký úkol, ale Bůh bude pracovati s námi, zamilujme si ten svatý boj! V nynějších beztoho již tak znemravnělých poměrech lidstva je třeba, aby škola vzala do rukou to hlavní: „pěstování šlechetných poctivců, kterých stále ubývá a málo přibývá“. Dnes se jen věnuje píle vědám a dovednostem, ale mravokárství se zanedbává.

Čím důkladněji všímáme si povahy dětí, pozorujeme, že si již do školy přinesou mnohem větší náklonnost ke zlému a hlavně ku lži, aniž znají dosah toho, že něco zlého činí.

„Ukrutnost, náchylnost ku krádeži, lež — jsou vlastně fyziologické, normální, a teprve vychováním a to hlavně tresty dítě znenáhla od nich upouští, ač někdy jen z části. Dítě, tato omladlá materie musí jeviti právě takové fáse vývoje, jaké člověk od pradávna prošel, nežli dosáhl dnešní kultury. Také původní člověk byl zlý, ukrutný, divoký, jako zvíře atd.“

Svatá naše víra katolická ve svém učení vyjadřuje se jinak. Dle učení její není dítě v hříchu dědičném počaté a zrozené ani úplně zlé ani úplně dobré, nýbrž duše jeho má — neberouc ani ohledu na působnost milosti — ještě dobré schopnosti a dobrou vůli, jenže zlou žádostí nakažené a zeslabené.

Z té příčiny jest úkolem křesťanské výchovy, aby dílem potlačila a vykořenila zlé náruživosti, tedy aby působila bořivě, dílem zase podporovala schopnosti dobré, je sílila a pěstovala, tedy na tomto základě dále stavěla a v té zahrádce duše dětské nejen plevel hubila, ale i ty užitečné bylinky zalévala a pěstila.

V srdci dítek nenalezneme pouze náklonnost ke lži, ale i též ku pravdě, stydlivost i bázeň Boží. Řekne-li matka malému dítěti, které ještě na klíně svém houpá, jež se sotva trochu mluvíti naučilo: „to neříkej, Pán Bůh se na tebe hněvá“, dítě s jakousi úctou a bázni podívá se na matku a přestane.

Nejvýš milosrdný Bůh toho nedopustil, aby satan tyto vlohy, stud a lásku k pravdě úplně zničil, vždyť jsou to ochranné prostředky nejpotřebnějších ctností.

Nicméně neustává ve své působnosti „otec lži“, duch nečistý při jednom každém člověku obnovovat útoků svých a činí tak zvláště za naší doby svými osvícenými pomahači, kteří zúmyslným šířením moru lži, nečistoty a nevěry a neuctivosti k Bohu i bližním pomocí tisku snaží se zničit ty ještě zbylé zárodky dobra po pádu člověka.

Rodiče a učitelé však střežiti mají tyto poklady, tak tomu chce sám Bůh. A proto přistoupím v tomto článku k tomu jak lze pěstovati lásku ku pravdě.

Vlastní náš příklad je prvním vychovatelem mládeže. Jak sami pravdomluvnými jsme a nevraživými oproti lži, tak i děti nám svěřené prodchnuty budou láskou ku pravdě a stopovati budou každý čin svůj a zpytovati vlastní svědomí své a za pravdou půjdou vždy v každém svém jednání. A k tomu nejvíce pobádá sv. víra a příklady Samého Pána Ježíše. Kdo žije dle sil a schopností svých dle víry a snaží se alespoň v něčem nápodobiti jednání a obcování Pána a Mistra našeho, ten také lépe a lépe, aniž by učených a naučených method světských dbal, děti sobě svěřené dobře vychovává. To je nejhlavnější pokyn, kterak sobě počínati, abychom děti vedli onou cestou pravdy. Berme z odlesku Kristova žití a od nás bráti budou světlo pravdy odchovanci naši, neboť zhlížeti se budou v zrcadle čistém.

Příště dále.

Slovanský obzor.

Ze slovanského jihu. Jak se při svatbě princezny černoorské Jeleny s králem italským předvíдалo o možném vlivu Italie na Černou Horu, počíná se již ukazovati. Spanilá Jelena zapomíná brzy na svou slovanskou kolébku na Černé Hoře a fedruje, kde může „talianářství“ a politiku protislovanskou. Nejnověji vidí se její „prsty“ ve vypovězení z Černé Hory slovanského vlastence arcibiskupa barského Milinoviče, jehož působení prý se jeví vládě italské velmi nebezpečným, poněvadž se opovážil hájiti práv národa charvatského na kolej sv. Jeronýma v Římě. Proto působením „Jelenky“ je milostivě z knížectví propuštěn a má býti nahrazen některým biskupem Italům přejícím. Není nad zástěrkovou politiku! Poslední dobou dějí se vůbec na Černé Hoře mnohé reformy, jež vlastence černoorské zarážejí a k úvahám nutí. Je dobře pokračovati s duchem času, ale neradno si činiti domácím přítelem ducha cizoty. Aby se neopakoval mezi bratřími našimi na Černé Hoře obraz země české za králův z rodu Přemyslova!

Slovanům v Rakousko-Uherské říši určila Prozřetelnost Boží trpký úděl. Ani ve svých domovech nejsou svými pány, a kde by mohli býti, tam svorným sebezpotíráním činí — podomky. V miru vesele se bojuje. Čechové jsou v křížku sami mezi sebou a pak teprve s Němci, Poláci s Rusíny a Rusy a trochu s Němci; Slovinci robotují Němcům ve Štýrsku a Korutanech za rány bičem, Chorváci se Srby samou „také láskou“ by druh druhu snědli a při tom všem irridenta na severu a na jihu naši říše vítězný píská pochod. A větev česká v Uhrách, Slováci? Utvoří-li se ještě i mezi nimi politické příkré strany, pak snad sotva kdo zabráni odtud hlasu volajícímu: Ave caesar, morituri te salutant!

Na Moravě chce národ vystavěti Moravě a sobě důstojné Národní divadlo. Ač dosavadní prozatímní teprve několik let po nákladné opravě účelu svému vyhovuje, vítáme přece krok směřující ku postavení stálého a trvalého „zlatého domu“ při Svitavě. Sbírký na všech stranách utěšeně se pořádají, zájem pro divadlo roste. Jen to nás naplňuje obavou, co bude s našimi „Maticemi“. Nezůstanou při tom nadšení pro nové divadlo zapomenuty? Chybou nemalou je, že sbírky na divadlo započínají na prahu doby zimní. Těžko se dává mnohému groš, kdy ho potřebuje na teplejší oděv, obuv, na uhlí a jiné nutnosti. Přejeme plného zdaru sbírkám divadelním, ale ledově by nás překvapilo, kdybychom otevřením nového divadla si zavřeli celou řadu starých matičních velmi potřebných škol. Nedejme k tomu dojiti, nýbrž při sbírkách na věc národní mějme na paměti stále i sbírky na účely eminentně osvětové jako jsou matiční ústavy v poněmčených neb německých místech. (N. B. Když nabízely se losy na stavbu 3 chrámů v předměstích brněnských s většinou obyvatelstva českého, ozývaly se tu a tam hlasy: „Co je nám po brňácích, ať si vystaví kostely sami, když jich potřebují.“ Jsme zvědaví, zda podobné „moudré“ řeči ozvou se i nyní, kdy si národ chce vystavěti chrám múz.)

Pověstný dvojí loket rakouský jeví se i v největším přímořském městě rakouském v Terstu, obývaném téměř z pola obyvatelstvem italským a z pola slovanským. Jako všude na důležitých posicích naší říše, tak i v Terstu jsou Slované v podřízené službě. Pány Terstu i okolí jsou Italové a jim ku pomoci přidáno něco Němců. Slovinci sbírají jen drobtý padající se stolů svých pánů, a ještě ani těch drobtů není jim přáno. Již od r. 1884 domáhají se Slovinci národních škol svých a posud nedospěli ani o krok ku předu. Jednou jsou odmítnuti od zemské školní rady, podají

rekurs k ministerstvu vyučování a po třech letech jsou odmítnuti i odtud buď bez důvodů nebo s důvody velmi zajímavými, na př., že 4 km. od Terstu je slovinská škola, a že Slovinci jsou známi turisté, aby tam své děti posílali. Proti takému rozhodnutí podali slovinští rodiče z Terstu již v červnu 1899 ministerstvu odpor, ale — „do ciziny se obrátil, posud se ještě nevrátil. Tři léta o něm ani sluch; živ-li a zdráv, ví milý Bůh!“ —

Nepatrný zlomek Němců v Terstě má 4 obecné školy (1 šestitřídni, 3 pětitřídni) a 1 měšťanskou (3třídni) o 45 odděleních, vše to pro 496 německých dětí; — 567 dětí slovinských jest nuceno navštěvovati školy německé, v nichž jest jim milostivě dovoleno od 2. třídy učit se též jazyku slovinskému — německy. — Rakouské Wrzešno! —

Družstvo sv. Mohara (Hermagoras) v Celovci ku vydávání dobrých slovinských knih pro lid získalo letos 3036 členů, takže má letos všech členů 80.046, letos rozeslalo mezi lid celkem 480.276 knih. Od svého počátku až po dnes mělo družstvo 1,433.764 členů, jimž bylo rozesláno 8,843.692 knih. Číslice ty ohromné nejlépe svědčí o kulturním poslání znamenitého družstva tohoto mezi lidem slovinským. Povšimnutí zasluhují dva svazky „Slovenska Pesmarica“ slovinského zpěvníku (II. vyd. 1900), obsahující přemnoho krásných sborů slovinských čtyřhlasých, mužských i smíšených. K výletům a koncertům hodí se znamenitě, budouť jistě vítanou novinkou.

Slovinští učitelé stěžují si, že jsou na právech svých i tak nepatrných zkracováni. Domáhají se zlepšení platů organisací. Před volbami do zemských sněmu i říšské rady jsou liberálními kandidáty velmi pilně vyhledáváni. Vytahují za ně kaštany z ohně, lámou dřevce za ně — a po volbách nařikají, že u lidu jsou velkými pány, jimž on nevěří a s nimi nic mítí nechce, intelligence pak, že jsou zase příliš malými a nízkými, takže ani intelligence o ně nestojí. Pešky jako za vozem. Zdá se, že vadí slovinskému učitelstvu tak vřele „Svazem jihoslovanských jednot učitelských“ doporučená neustupnost a poněkud i domýšlivost (jak sám „Učitelští Tovariši“ uznává), že jen oni jsou jedinými vychovateli a dobrodinci národa. Jak se ukazuje, národ si jejich dobrodiní mnoho neváží, zvláště slyší-li tak rozumná slova, kterými organisaci učitelskou doporučoval v Terstu na sjezdu učitel V. Strmšek.

„Kdo touží po tom, aby si dobyl a měl náš národ dobré školství, kdo touží po tom, aby náš národ pokračoval a úspěšně soutěžil s druhými národy, musí býti s námi, musí naši organisaci podporovati.“

Kdo však sleduje v činnosti své sobecké a strannické účely, komu záleží na tom, aby náš národ na dále zůstal v temné nevědomosti, ten je proti nám.“ Důsledně pak pravil referent dále (Učitelští Tovariši str. 244. — 1902): „Naše organisace není politickou, nesledujeme politických cílů . . . a v politickém boji ovšem nesmíme podporovati takých lidí, o kterých víme, že jsou odpůreové svobodné školy a svobodného učitelstva, nebudeme podporovati lidi, kteří se bojí hmotně zaopatřeného učitelstva. My budeme tím spíše podporovati ony, kdož přejí našim snahám, kdo urychlují šíření vzdělanosti a pokroku a kdož se nebojí sytého s svobodného učitele.“

Na všech obecných školách v Lublani bylo loni 1328 žáků. Letos počet ten klesl o 50 na 1278, protože opatrní otcové bílé Lublaně zakázali přijímání venkovských dětí v takém počtu, jako dříve. Sparsystem!

R. —j.

Nezapomínejme na Ústřední Matici školskou!

Upozornění redakce. Školský rozhled uveřejně hude v čísle budoucím.

Členstvu Katol. spolku českého učitelstva na Moravě sděluje předsednictví radostnou zprávu, že na blahopřejný projev učitelského spolku došel předsedu přípis, v němž mezi jiným se praví: „Blahopřání spolku Katolických učitelů Velepastyři zaslané velmi Jej potěšilo, poněvadž vysoko cení zásluhy spolku jak o náboženství, tak o vlasf. Proto Velepastyř nejdůstojnější vzdává spolku díky srdečné a prosí Boha, by Tento šlechetné snaze spolkové dobrotivě žehnati a členy ve svatém předsevzetí a zápalu siliti ráčil.“ — Přičiňme se, abychom vzorným působením ve škole, věrným plněním povinností k Bohu, vlasti a králi a nadšeným zápalem ve službách křesťanské výchovy mládeže nám svěřené hodnými byli tohoto vzácného uznání a velepastýřského požehnání.

Knížecí dar. Nejdůstojnější knížarcibiskup olomucký dr. Theodor Kohn ráčil milostivě 200 K uštedřiti sirotčímu fondu katol. spolku českých učitelů na Moravě. Vznesenému dárci vyslovil předseda povinné díky nejuctivější.

Osobní. Dosavadní jednatel pan J. Kořínek vzdal se jednatelství. Do příští valné hromady jednatelský úřad přidělen odborné učitelce sl. Šebíkové. Předseda spolku nadučitel J. M. Kadlčák absolvoval s vyznamenáním kurs lukařský a meliorační Ústřední hospod. společností Opavskou v Malenovicích pořádaný.

Úmrtí. Ve Staré Bělé zemřel v poměrně mladém ještě věku nadučitel Karel Martinek ve středu dne 5. listopadu t. r. Nadučitel Martinek byl z prvních absolventů přiborského ústavu učitelského. Byl učitel horlivý, svědomitý, žil jenom škole a rodině a zemřel jako věřící katolík zbožný. K.

Účastníky ovoenicko-zelinářského kursu v Místku konaného v červenci upozorňujeme, že dostanou, když o to požádají zemědělskou radu českou v Brně, řádné vysvědčení z běhu ovoenicko-zelinářského. Zaslané vysvědčení z běhu „zelinářského“ dlužno navrátiti. Věc byla rozhodnuta v zasedání dne 15. listopadu konaném. ---k.

Zvýšení platů učitelských v Čechách. Dne 19. listopadu odebrala se (dle „Času“) k ministerskému předsedovi deputace poslanců z království českého všech stran, aby se otázala vlády na určitou odpověď v otázce zvýšení platů učitelských, hražených novou daní z piva. Posl. dr. F u n k e přednesl ministerskému předsedovi stížnosti a řekl, že je politování hodno, že vláda nebere ohled na jednohlasné usnesení českého sněmu. Zástupci českého sněmu musejí znát finanční stav české země nejlépe a vláda musí usnesení českého sněmu respektovat. Dr. K ö r b e r v delší odpovědi pravil, že by vláda již dávno předložila oba zákony k sankci, kdyby smutné poměry v parlamentě nebyly ji donutily k zvýšené bedlivosti. Vláda ze všech sil se namahala, aby tyto smutné poměry odčinila, ale bohužel dosud bez úspěchu. Vláda musí s tím počítat, že nezmění-li se poměry, bude nucena vésti záležitosti státu sama dále a při tom musí bedlivě zacházet

se všemi zákony, které se týkají finančních zájmů státu a to tím více, jelikož usnesení českého sněmu se nese dále v otázce pivní příirážky než bylo umluveno s finančním ministerstvem. Nicméně vláda hodlá věc co nejbedlivěji vyšetřiti a rozhodnutí své s uvážením všech okolností v nejkratší době provést. Posl. Schreiter pravil, že je smutné, že vláda tuto záležitost považuje za jakousi kompensaci pro politické záležitosti a poukazoval na bídu učitelstva, která se projeví nejlépe ve velké protestní schůzi učitelstva, která bude pořádána. Posl. Spindler vytýkal ministerskému předsedovi, že úplně nepolitickou záležitostí, jako je zvýšení učitelských platů, uvádí v souvislost se smutnými poměry v parlamentě a to tím více, jelikož učitelé, kteří na této schůzi, jež má býti svolána, budou ostře proti vládě mluvit, nejen nedostanou zvýšení svých platů, ale budou ještě disciplinováni. Dr. Körber odvolal se na své prohlášení a pravil, že nechtěl zvýšení platů nikterak považovati za kompensaci. Dr. Funke opakoval ještě jednou žádost deputace, aby záležitost ta byla co nejdříve vyřízena a poukazoval ještě na jednohlasné votum obou národností v Cechách.

Činnost učitelstva (Hlídka č. 11.) našeho zasahuje do všech oborů veřejného života čím dále tím výdatněji. Že jest namnoze „protiklerikální“, to má své důvody a své háčky; doufejme, že se protiklerikalismus učitelský brzy vybouří. Mezera veliká vyskytuje se však v oboru, jenž by měl býti učitelstvu nejvlastnějším, totiž ve výchovatelství. Viděti, že učitelstvo odcizuje se samo sobě, svému úkolu a povolání. Učitelské listy jsou plny politiky a polemiky, zhusta velice sprosté, vzdělaných lidí nedůstojné aneb zase pěstují vysokou vědu s výsledkem ovšem chatrným. Ale písemnictví pro mládež, které by zajisté především učitelé měli býti pěstováno, jest zanedbáno až běda. Kritiky sice nechybí, ale vlastní práce ano. Vychovatelské články se spisují hodně „moderně“, totiž podle importované mody, bez zásad, bez důslednosti; proto mají také tak málo výchovného účinku mezi samým učitelstvem a na výchovnou literaturu samu, na literaturu pro mládež, nepůsobí pranic, jelikož nemají zdravého, výchovného jádra. Mnohostrannost a roztržštěnost učitelského studia přenáší se i na další činnost učitelkou, jež takto bohužel opouští svou nejvlastnější půdu. —

Záhadu školskou má Polská Ostrava (Hlídka č. 11.). Letos tam zřízena 10třídní obecná škola německá, do níž zapsáno, vlastně vehnáno 552 dětí, ačkoliv při posledním sčítání lidu jen 691 osob němčinu dalo zapsati za jazyk obcovací. Poměry ještě horší jsou však v obcích sousedních: v Hrušově, Bohumíně, Přívoze, ve Vítkovicích, v Místku, Mor. Ostravě, ve Frýdku, kde německé školy jsou přecpány českými dětmi. Čím to je? Bez důkladné znalosti němčiny se hoch marně v těch krajích shání po výnosnějším zaměstnání. Nechce-li zůstatí nádenníkem, musí dokonale ovládat němčinu, kdežto bez znalosti jazyka českého má postup skoro ještě jistější. Což divu pak, že rodičové děti ženou do škol německých, zvláště když se tím zavděčí nadřizeným, kteří při každé příležitosti na jevo dávají přízeň takovým „rozumným“ lidem. V tom ohledu pověstny jsou železárny vítkovské, závody severní dráhy, zejména úřednictvo dílen přivozských a všechny téměř závody průmyslové v uhelném revíru ostravsko-karvinském.

Vdané učitelky nejsou všude v lásce. (Hlídka č. 11.) Nedávno usnesla se školiní rada v Salt Lake City v území Utah, že nebudou nadále trpěti učitelky vdaných na školách veřejných. Také proti studentkám na univerzitách amerických jeví se místy vážný odpor.

Pozoruhodný posudek pokrokového hnutí v učitelstvu napsal v „Nár. Listech“ bývalý poslanec učitel J. Janoušek. Praví tam mezi jiným, že

učitelstvo pokrokové na mnoze samo přispívá k neoblíbenosti u lidu. Nemá se nad lid fouňovskly vypínat a ve zvláštní kastu združovati. Vytyká časopisům, že učitelstvo přímo kazí a hýčkají, v každém skutečném provinilci ze řad učitelských vidí trpitele, v nadřizených pak činitelích napořád zběslý tyrany. Stavovská pospolitost není prý v žádném stavu na úrovni tak mizerné jako právě v učitelstvu, v němž se jeví také nedostatek soudnosti a samostatného nazírání měrou dosti povážlivou. Tak soudí o pokrokových učitel liberal.

O nuceném vychování nedospělých dětí vydala chorvatsko-slavonsko-dalm. zemská vláda letos nový zákon, který byl roku předešlého přijat jednomyslně v prosincovém zasedání zemského sněmu po doporučovaci řeči poslance Stevy Vasina Popovice (pravil, že nejvíce mladistvých zločinců je tam, kde dítě nemá z mládí žádného neb jen špatného vychování). Dle téhož zákona lze nuceně vychovávatí dítky, které nedosáhly 14. roku, nemají-li žádného domácího vychování, nebo jestli toto bez úspěchu a nemůže-li na jejich polepšení působiti ani škola ani církev. Jsou to dítky, které dopustily se trestního skutku, dítky spuštěné, oddané zahálce, tuháctví a žebrotě. Nuceně mají se vychovávatí takové dítky buď v ústavěch pro ně zřízených anebo ve spořádaných domácnostech. Za doby nucené výciiovy přechází otcovská moc na správce ústavu nebo na pěstouny zanedbaných dětí. Vychovávací doba trvati má nejdéle do 18 roku a chovanci zaměstnávají se mají po odbytí obecné školy ručními pracemi, jako ovocnictvím, lukařstvím, včelařstvím a chovem dobytka. Chovance lze dáti také do služby, nebo do učení řemeslu, aneb dle schopnosti do některé školy průmyslové neb zemědělské. „Paed. Rozhledy“ XVI. č. 2.

Na ochranu mládeže vydalo c. k. okresní hejtmanství v Hradci Králové následující nařízení: Vycházejíc z úvahy, že návštěva veřejných tanečních zábav v hostincích a podle okolností návštěva hostinců vůbec na mladistvé, ještě výchovy potřebné osoby nepříznivě působí a v zájmu zdárné výchovy mládeže jest, aby pokud možno byla obmezena, nařizuje c. k. okresní hejtmanství na základě § 54. řádu živnostenského, jak následuje: 1. Hostinským a výčepníkům zakazuje se bezpodmínečně, aby školní mládeži a vůbec osobám mladistvým až do dokonání 16. roku věku pobyt v místnostech hostinských při veřejných tanečních zábavách dovolovati. 2. Školní mládeži a osobám mladistvým až do dokonání 16. roku smějí hostinští a výčepníci návštěvu svých hostinských místností v čas, kdy v nich veřejné taneční zábavy se uspořádají, jen tehdy dovoliti, když osoby ty nacházejí se v průvodu rodičů anebo pod jiným spolehlivým dozorem. 3. Proti hostinským a výčepníkům, nařízení toho nedbajícím, bude zdejším úřadem, jakožto úřadem živnostenským zakročeno dle trestních ustanovení živnostenského řádu. po případě přikročí se k odnětí koncese dle § 138 lit. b) nebo c), anebo e odstranění nájemce nebo zástupce dle § 139. živnostenského řádu. Nařízení toto nabývá platnosti dnem 1. prosince 1902. — Podobné bylo by záhodno zavésti a prováděti všude!

Nahluchlost školních dětí. Professor Ortman zkoušel 7537 školních dětí a mezi nimi shledal 284 nahluchlých od bolestí ušních. Více ke hluchotě byli náchylni žáci než děvčata.

Nová modlitba pro žáky. Zastupitelstvo města Reggio Emilia nařídilo nedávno, že se všichni žáci, kteří ve městě navštěvují školu, mají naučiti této modlitbě: „1. Miluj sveje spolužáky, kteří se jednou stanou tvými spolupracovníky. 2. Miluj vědu, jež je pokrmem duše; buď svým učitelům tak vděčen, jako svému otci a matce. 3. Využij každého dne ve svém životě k něčemu dobrému a užitečnému a zasívej símě dobra. 4. Važ si

řádných mužů i pravých žen, cti všechny lidi stejně jako sebe a nepoklekej před nikým. 5. Nechovej proti nikomu zášti, neurážej nikoho, neznej pomsty. 6. Nebuď bázlivcem, pomáhej slabým, měj v úctě a lásce spravedlnost. 7. Nezapomínej nikdy, že vše, co na světě dobrého, je ovocem práce, a že krade pracujícímu člověku jeho práva, kdo užívá dobroty světa, aniž sám byl pracoval.“ Ukázka, jak by vypadala mravouka bez náboženství. Uprímně vzato, jsou tu obsaženy vesměs zásady mravouky katolické s moderním přibarvením. Starý známý klobouk s novými pentlami.

(*Učit. Tovaryš.*)

Požívání lihovin, místo aby klesalo, se vzmáhá. Dr. Richard Thornwald tvrdí, že r. 1899 se vydalo v Rakousku 1.500.000.000 K (půl druhé miliardy kor.). Učitel Jules Denis vypočetl, že celý civilisovaný svět vydal za nápoje opojné v jednom roce přes 18 miliard franků. — (Týž učitel vydal knihu: *Temperenzhandbuch für Primar- und Sekundarlehler* 1.50 fr.)

(*Slovenski Učitelj.*)

Působení alkoholu na školní děti. Zkoumáním, které německý spolek učitelů abstinentů provedl u 7338 školních dětí ve stáří 6—11 let, bylo zjištěno, že ze všech těchto dětí jen 2—3 procenta dosud nikdy nepily nápojů lihových; 13 procent bylo jednou neb již vícekrát opilými, 11 proc. dostávalo každodenně lihovinu, 2 procenta již dříve, než začaly chodit do školy. Děti, jež dostávaly lihoviny, byly vesměs špatnějšími žáky. Jistý správce školy v Porýní měl 11 dětí ve své škole, jichž otcové byli silnými pijáky; všechny tyto děti musily býti dodány do oddělení pro slabomyslné.

Zajímavou okresní konferenci koňali minulý měsíc učitelé v Tridentě. Když se mělo o paedagogických otázkách jednati, spustili — počtem 200 — hlučnou obstrukci a podali prohlášení, že se neúčastní rozhovorů a jednání v otázkách vychovatelských, dokud jim nebudou konečně platy po právu a spravedlnosti upraveny. Pouhými sliby se již upokojiti nedají. Konference se s ustanoveným programem úplně minula. (*Slov. Učit. Tovariš.*)

Porada správců škol konala se v září v Lublani za předsednictví okr. insp. E. Maiera. Bylo tam ujednáno, kterak stejně vypravovati úřední spisy. Mimo to usneseno, aby mezi odpočinkem dětí poznávaly jednotlivé tvary a též měřily svoji velikost u stěny. Od měsíce říjnu počnou prý na lublaňských školách vzájemné hospitace. (*Paed. Rozh. XVI. 2.*)

Učitelské povinné porady přestanou v Prusku, poněvadž učitelům nebylo lze vyplácti nejpotřebnější diety. Pruští učitelé nelitují těch porad, poněvadž nevynesly jim žádoucího užitku, ale naopak přinesly mnohemu horké chvíle a ponížení. (*Paed. Roz. XVI. 2.*)

Poloviční jízdu na drahách dosáhli učitelé v Chorvatsku na král. uherských drahách na certifikát s podobiznou. Však každý musí žádati zvláště a k žádosti přiložiti poslední dekret, z něhož je zřejmo, že jsou ve veřejných službách. — A což u nás nejsme ve veřejných službách?

(*Paed. Rozh. XVI. 2.*)

Nové slovo. Máme zas nové slovo, krásné, lehce se vyslovuje a zní až hrůza! Vyučování v prvním školním roce — prvouka. To by podle toho mohla býti: „druhouka, třetiuka, patouka“!

Šedesátileté narozeniny slaviti bude František Aug. Urbánek, jeden z předních knihkupcův a nakladatelů českých, narodiv se 23. listopadu 1842 v Moravských Budějovicích. Činnost Urbánkova rozvíjí před námi veliký obraz úchvatné i úmorné práce ve všech odborech nakladatelství děl českých. Nejvíce ovšem věnoval se literatuře hudební, ve kterémžto odboru nad míru vynikl; nic však méně i literaturu paedagogickou obohatil mnohým vzácným dílem, stav se jedním z nejčilejších nakladatelů v odborech

tých. Jest nám zvláště zaznamenati následující díla: „Urbánkovu Bibliotéku paedagogickou“, dospěvší právě ke svazku 206., „Obecnou učitelskou knihovnu“ (12 sv.), „Novou knihovnu pro mládež“ (160 sv.), „Ústřední knihovnu pro mládež“ (88 sv.), „Osvětu mládeže“ (7 sv.), „Divadelní ochotníček pro mládež“ (28 sv.), Hellvalda „Země a obyvatelé její“ (nádherně ilustrované o 4 dílech) s doplňkem „Přírodopis člověka“ o dvou dílech, dále vydal mnohé učebnice pro školy střední a pro školy měšťanské, mnoho map a diagramů zeměpisných, Brožikovu podobiznu Jana Amosa Komenského, vydával Lindnerovo „Paedagogium“, „Posla z Budče“, „Pěstouna“ a j. časopisy, „Archiv přednášek a řečí učitelských“ (12 sv.), vydal Vítákovo „O obcování s lidmi“ o 3 dílech a vydává téhož „Paměti starého učitele-vlastence, persekucí postiženého“ a j. v. K jubileu 60letých narozenin druží se ještě 40leté jubileum knihkupecké činnosti Urbánkovy, 30leté jeho samostatného závodu a 40leté činnosti bibliografické, které se byl od vstoupení svého do praxe knihkupecké věnoval. Z veřejné činnosti jeho zaznamenáváme zvláště jeho horlivé působení jako obecního staršího král. hlavního města Prahy, kde zejména ve školství a odboru osvětovém jest platně činným, jsa pečlivým inspektorem pražských útulkův, veřejné čítárny obecní, městských sadův atd. Za zásluhy svoje a pro svoji ryzí, mírnou a skromnou povahu, kterou si byl přízně a důvěry jakož i lásku všech svých spoluobčanů získal, jmenován byl čestným měšťanem v rodišti svém Mor. Budějovicích a Nových Hvězdlicích na Hané a čestným občanem ve St. Poddvorově. Národ český ocení zajisté veliké zásluhy Urbánkovy jež si o naši věc národní získal, a bude provázeti jeho šedesátileté narozeniny upřímným přáním, aby ještě dlouhá, dlouhá léta byl s to při pevném a stálém zdraví na národa roli dědičné působiti! —k.

Oprava. Na str. 312. v odst. V. buď laskavě opraveno místo: V VI. věku — má býti: V XVI. věku.

Knihy a časopisy redakci zaslané.

Všechny zde oznámené spisy doporučujeme intelligentnímu čtenářstvu.

Uvedení do mluvnice staročeské. Sepsal prof. Fr. V. Autrata. Nová příručka tato vyšla jakožto 2. svazek oblíbeného „Sborníku příruček pro učitelstvo a studentstvo“ (rediguje Jan Kranich, uč. měšť. školy v Příboře) a bude zajisté veškerou inteligencí vřele uvítána, poněvadž podobné pomůcky dosud nemáme. Velmi platné služby konati bude zvláště studujícím ústavů učitelských, učitelům, připravujícím se ke zkouškám pro školy měšťanské, a vůbec všem, kteří si nevědí rady při prohlížení starých listin a rukopisů. — Cena knížky v pěkné angl. vazbě kapesního formátu pouze 90 hal. Nakladatel R. Promberger, knihkupec v Olomouci.

Speciální methodika vyučování písemností žižnostenským a jednacím ve školách obecných a měšťanských. Napsal Ant. Svoboda. Díl I. Písemnosti žižnostenské. Nakladatel Fr. A. Urbánek, český knihkupec v Praze. Za 2 K.

Psaní ve škole obecné a měšťanské. Methodicky sporádaný postup učiva. Zpracoval Bedřich Šplíchal, správce škol. V Praze. Nakladatel A. Štorch syn. — Dílo toto je velmi pěkně a prakticky sporádané.

Pohledy do života bohoslovců a kněží. Aforismy, které napsal dr. Fr. X. Novák, C. SS. R. Sešit 2. Cena 1 K 80 hal. Nákladem benediktinů rajhradských.

Timže nákladem vycházejí: **Květy Mariánské, Škola Božského Srdece Páně, Anděl Strážný.** Časopis tento je pro mládež velmi dobrý.

České květy. Obrázková revue pro zábavu a poučení. Pořádá dr. Ant. Podlaha. Nákladem a tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze, Pštrossova ul. č. 200—II. — Číslem tímto končí ročník „Č. Květů“, který jistě bohatostí svou získal si co nejvíce přátel. Upozorňujeme na něj opět. Svou nezávadností, seriosností, opatrnou volbou četby i obrazů stává se časopisem rodinným par excellence. Vřele doporučujeme.

Rajská zahrádka. Časopis pro mládež. Roč. XII. sešit 1. Red. Václav Špaček. (Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba.) Vítáme nový ročník jediného časopisu našeho pro mládež, jenž v Čechách vychází. Jak je ho potřebl, netřeba vykládati. I dítě dnes potřebuje svou četbu a jaká je, na tom velmi mnoho záleží. Víme, že časopis, který otevřeně vystoupí s tendencí katolickou, ač by se to pro katolickou mládež rozumělo samo sebou, setkává se s mnohými obtížemi. Jest na nás, abychom ho co nejhojněji rozšiřovali. Vyrovná se úplně všem ostatním, ba bohatostí je i předčí. Doporučujeme tedy právě nyní na začátku roku co nejvřeleji „Rajskou zahrádku“. Zaslужuje rozšíření a podpory. Vychází 1. každého měsíce a stojí ročně pouze 1 K 60 h.

Ludmila, list pro křesťanské matky, má v 10. čísle pěkný článek: „Pobožnost, jediný pevný základ mravné a šťastné výchovy.“

Serafinské Květy pojednávají v 1. čísle II. ročníku o výchově rodinné.

Svatý Václav. Napsal Frant. Jelínek. Vydala Jednota českého katolického učitelstva v Král. Českém. Tiskem a nákladem družstva Vlast. Cena 7 h.

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359.—VII.) ve prospěch „Jub. ženského asylu cís. a král. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo právě 8. č. X. ročníku s bohatým obsahem. Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, choť ředitele akademie hr. Straky v Praze-III.

Rozhledů, české týdenní revue vyšlo právě číslo 4. roč. VIII. se zajímavým politickým článkem úvodním, v němž autor dokazuje, že nerozumíme si v otázce rakousko-uherského vyrovnání. Neméně zajímavým je polemický článek „Co říci k Listům politického kacíře“ prof. dra. A. Bráfa.“ Literární kruhy upoutá článek o odvetách p. prof. dr. J. Máchala a spisovatele F. V. Krejčího. Na uváženou jednotám Sokolským a vzdělávacím spolkům podaný článek o přednáškových večerech v Sokolstvu obsahuje hojně materiál k rozpravám o tomto předmětu. Mimo dalších dvou článků o příhodách a nehodách sochaře V. Levého v Zákupích a „Galerie umělců“ od Blasca V. Zbáněze, historie to herců všeho druhu jakož i stati, v níž dokazuje se, že těžko je sloužit jednomu a snadno sloužit tisícům, obsahuje číslo rubriku činoherní, operní a zprávu v divadle v Brně. V přehledech politických, hospodářských a školských a v rubrice „Ozvuky a paběrky“ vyčerpává číslo všechny důležité události posledního téhodne. „Rozhledy“ vycházejí nákladem Jos. Pelcla v Praze, Lipová ul. č. 8. každou sobotu a předplácí se čtvrtletně K 4.— Číslo na ukázkou zasílá administrace zdarma.

K protinožcům, cestopisné dílo Josefa Kořenského seš. 6. — Když pověděl nám autor vše co shledal u domorodců austrálských, přechází ku velice zajímavé stati o zlatě, jeho nalezištích, o vlivu jeho na příliv vystěhovalců, vzrůst osad a jiné důležitosti průmyslové, rozloučí se potom s okolím framantským a vstoupí na parolod, by přeplavil se na jižní část pátého dílu světa. Na této své cestě z Fremantlu do Adelaidy neodpočívá sobě, ale horlivě doplňuje dřívější své výklady mnohými vědomostmi právě získanými o poměrech místních a příhodách právě zažitých. Krásná příloha „Stromovité kapradiny v Australii“ úchvatná svou pohádkovou krásou s jinými hojnými ilustracemi na stránkách textu zvyšují půvab vzletných slov Kořenského. Cena sešitu 60 hal. Na skladě má každé knihkupectví a nakladatelství v Praze, Karlovo náměstí 34.

Náš Domov, nejlacinější obrázkový měsíčník zábavně-poučný pro lid. Vychází v Prostějově, celoroční předplatné 4 koruny. Vydán právě sešit 11. s následujícím obsahem: Jan N. Sedlák. Životopis od Al. Dostála. — Smířená vina. Povídka od Vlasty Pittnerové. — Pobratimi. Povídka z minulosti Bosny. Napsal Iv. Lepušič, přeložil Jos. Soukal. — Z námořnického života. Cestopis. Napsal Fr. Pištěk. — Co uměli staří cikáni? Vínky. Z podání lidového

napsal Jos. Hnátek. — Domácnost a hospodářství. — Směs. -- Kronika. — Zrnka pravdy a přísloví. — Žerty a vtipy. — Básně: Z denníhu dělníkova. (Jan Karník.) — Písnička o mojí srnečce. Nevěř, nevěř. — K jubileu J. Mil. Nejdůst. kníže-arcibiskupa Olomúckého Theodora. (R. Stupavský.) — Náhrobní nápisy. (Jan Ev. Xečas.) — Vyobrazení: Jan Nep. Sedlák. Za naši stodolou hnědá se pase. (M. Aleš.) — Sedláčku, nasej hrášku. (M. Aleš.) — Zázračný rybolov dle sousoší ve chrámě sv. Ondřeje z Antverp. — Bičování Krista Pána dle obrazu P. Rubensa. — Zimní krajina v horách.

Život.

List pro výchovu v rodině, škole a společnosti.

Obsah 18. čísla:

F. Pol.: Uprímné slovo o četbě.
F. Husák: Umění ve škole a životě.
J. A. Sikorskij: Duše dítěte.
Frédéric Queyrat: Obrazivost dítěte a její druhy.
P. Janet: Rodina. Čtení z praktické mravouky.
Rozhledy: Encyklopaedická knihovna Dědictví Komenského. —
O nápravě trestanců. — Dvacet hříšů. — Bezplatná škola. —
Koedukace. — Umělecká výchova. — Smích. — Neslýchaná událost.
— Škola v boji proti pijanství. — Práváci a leváci. — Jednotná
škola v Dánsku. —
Inserty.

„Život“ vychází redakcí a nákladem Jos. Pelcla v Praze, Lipová ulice číslo 8. a předplácí se čtvrtletně 1 K 80 h, celoročně 7 K 20 h.

ZASLÁNO.*)

Nížepsaní dodávají k odstavci IV. článku „Z vlasti nejčernější tmy“ v čísle 14. „Věstníku“ následující:

V roce 1892 navštívili památné Lurdy, kdež zdrželi se tři dni, prohlédli si okolí, zvláště posv. jeskyni, koupali se v řece Gave a pili častěji vodu z jeskyně lurdské.

Svým svědomím jsou nuceni z vlastního přesvědčení prohtásiti — mlčeti bylo by přestupkem těžkým — že voda z jeskyně lurdské rozhodně není totožná s vodou řeky Gave.

Řeka ta obíhá městečko Lurdy, z něhož do ní ústí stoky a obtéká jeskyni ve vzdálenosti dvou až tří set kroků. Nad hladinou vodní ve výšce asi tři metrů jest úpatí jeskyně lurdské, nad níž vypíná se nádherný chrám. Není možno, aby voda bez umělého tlaku sama z řeky k jeskyni vodovodem pronikla; pramen mimo to je ve výšce dospělého člověka nad úpatím skály a jest upraven tak, že voda z něho asi sedmi kohoutky, které ve vodorovné poloze od sebe asi půl metru vzdáleny jsou, čerpá se může (54 hl. za hodinu). Přebytečná voda stéká do lázni, na blízku pramene zřízených. Nikde v okolí nijakého samočinného vodovodu, ani stroje žádného není. Pramen zařízením podobá se studánce na Hostýně a snad tímto upravením zavdána byla příčina k podezření tak hroznému. Původ pramene jest znám;

*) O uveřejnění tohoto dopisu žádali podepsaní redakci učitelského „Věstníku“ co nej-
uctivěji. Avšak dopis za několik dní bez poznámky byl jim navrácen. Takový způsob psaní
hodí se „Červánkům“, „Rašplí“ a pod. časopisům, nejméně ale listům katolických učitelů
— vychovatelů. Při nedávné schůzi v Hodslavicích vyjádřil se jistý kollega-evangelík o „Věstníku“,
že je to krásný časopis velice (nejvíce se mu asi líbil článek „Z vlasti nejčernější tmy“ a pod.)
Jemu se nelze diviti; ale někteří přítomní kollegové odsuzovali list ten pro jeho tendenci a do-
znali, že se podobné psaní do učitelských listů nehodí.

toliko pouze upozorňujeme, že liberální listy francouzské všechno možné uváděly prý k zatajení pramene vytrysklého dne 4. února 1858; ani jeden časopis neodvážil se tvrditi, že před tím dnem pramen nějaký byl.

Kdyby nějaký tajný vodovod zřízen byl, museli by to prozraditi dělníci, kteří na něm pracovali, leč by je stihl osud těch, kteří poctovávali krále Attilu. Až nyní najednou vystoupí nějaký inženýr se svým objevem. Jak známo z časopisů, přihlásil prý se někdo o vypsanou cenu po pěti (!) měsících. Protože však dle nákresu inženýrova ničeho nevypátral, bylo prohlášeno, že zatím vodovod byl odstraněn. To je podivné: Za pět měsíců po vypsání ceny vodovod zničen — a voda teče dále. To je větší zázrak než první. Voda řeky Gave pochází většinou z bystřin, tekoucích z věčného ledu a sněhu hor pyrenejských. Tedy původem je to voda měkká; k tomu bývá znečištěna stokami městečka Lurd, o tom se podepsaní přesvědčili.

Avšak voda z jeskyně je tvrdá, obcerstvující a velice chladná, Je to docela obyčejná skalní horská voda, jakou nacházíme téměř za každým km. cesty v zemích alpských. Voda ta uzdravuje, to jest jisté, ať již „důvěrou nemocného či jinak“.

Pitím vody řeky Gave povstati by musely nemoce. Ostatně byla voda z jeskyně častěji lučebně prozkoumána. Výsledky lučebného rozkladu jsou: Voda z jeskyně lurdské je velmi čistá a nemá ani vůně ani chuti. Obsahuje chlorový sodík, vápník a hořčík hojně; uhličitan vápenatý, křemičitan vápenatý, kysličník železitý, sírán a uhličitan sodnatý a něco málo kyseliny fosforečné.

To jsou součástky, které mohou býti pouze ve vodách pramenitých; ve vodě z věčného ledu a sněhu takové lučebniny býti nemohou.

Účel objevu páně inženýrova je jasný: Potupit náboženský cit katolíků, odvracet lid nejen od toho památného poutního místa, ale od náboženství vůbec.

Toto sdělují podepsaní z vlastního přesvědčení „sine ira et studio“. Je to jejich náhled klidný, jakožto bývalých poutníků lurdských. Do vynálezu páně inženýrova jako laikové míchati se nemohou, ale domnívají se, že celý vynález páně inženýrův je nějaká novinářská „kachna“. Ani francouzská vláda, ani Zola, ani pan inženýr Lurdy nepovalí; stojí pevně. Není možno, aby s city tisíců poutníků a miliony katolíků bylo tak zahráváno; takový podvod prostě je nemožný. Církev katolická nepotřebuje takových podvodů. Stojí pevně 19 set let a bude trvati i dále. Kdyby to byla pravda, následky byly by dalekosáhlé. Bylo by v zájmu dobra potřebí, aby obě strany otázkou tak důležitou dále se zabývaly a povolání činitelové na obranu místa tak památného a posvátného vystoupili.

Aby některý čtverák podepsané nepodezřival, že také chtějí získati vypsanou odměnu p. inž., tedy „prohlašují“, že se jí „vzdávají“.

Radí však k následujícímu snadnějšímu výdělku: Kdo se o Lurdy zajímá, ať si přečte spis P. M. L. od H. Lasserra. Kdo dokáže, že jediné uzdravení ve spisu tom uvedené je nepravdivé, nebo že se dá cestou přirozenou vysvětliti, získá odměnu 15.000 franků. Obnos ten uložen je u M. Turgeta, Rue de Hanovre č. 6. v Paříži.

Osoby, o nichž je řeč, ještě dosud většinou žijí. Za 20—30 let to půjde s tím důkazem už nesnadněji.

Alois Kittrich,

obchodník a starosta na Starém Jičíně.

Alois Kloss,

správce školy v Hodslavicích.

Již vyšel!!

Český překlad senačního spisu proslulého amer. zahradníka _____

H. M. STRIGFELLOWA

(přeložil F. J. Khun)

NOVÉ ZAHRADNICTVÍ

právě byl vydán a rozeslán všem knihkupcům.

S četnými ilustracemi a podobiznou autora.

Jak známo způsobil Stringfellow svým systémem pěstování stromů, kerů a zelenin hotovou revoluci v zahradnictví, postaviv dosavadní zkušenosti a tradice zvyklosti v tom oboru téměř na hlavu. Spis rozšířený v anglickém originále ve statisících exemplářích zajímá nejen odborníky, ale i přátele zahradnictví, jako učitele, soukromé majitele zahrádek, školek a pod.

Cena spisu o 288 str. 16° je vzhledem velikému nákladu velmi mírná pouze **3 K.**

Objednávky proti obnosu předem zaslánému přijímá a podrobné prospekty zasílá

Nakladatel JOS. PELCL, Praha, Lípová ul. č. 8.

Právě vyšel 1. sešit. — Žádejte na ukázkou!

Velký obrázkový časopis rodinný

ČESKÉ KVĚTY

právě počínají nový ročník II. (IV.) při sníženém předplatném 3 koruny (i s poštou) čtvrtletně.

„České Květy“ přináší v nádherně vypravených sešitech výběr krásných obrazů předních malířů domácích i cizích vedle časových vyobrazení — jakož i bohatou část slovesnou.

Obsahu věnována péče největší.

Je dbáno pečlivě o to, aby byl obsah rozmanitým, zajímavým a populárním. — Romány a povídky střídají se s básněmi a s články poučnými, zajímavě psanými. — Mimo to jsou v každém čísle vedle zdařilých reprodukcí děl vynikajících umělců, bohatě ilustrované přehledy současných událostí, stručně a poutavě psané zprávy o literatuře a umění, jakož i několik nových rubrik a příloh. — „České Květy“ obrazem i slovem dospěly estetické mety své doby a jsou bohatou duševní potravou všeho krásna.

Raďte žádati všude v kavárnách a restauracích „České Květy“.

Přihlášky nových odběratelů přijímá a žádosti na ukázkou vyřizuje

Obrázková revue „ČESKÉ KVĚTY“ v Praze II.-200.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

———— Pouze tam posílá se předplatné. ————

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.